

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

Fen Edebiyat Fakültesi | Sosyoloji Bölümü

SOSYOLOJİ KONFERANSI 2022

Bomonti, İstanbul

KONFERANS ÖZET KİTAPÇIĞI

3-5 KASIM
2022

BOMONTİ
KONFERANS
SALONU

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

MSGSÜ SOSYOLOJİ KONFERANSI 2022 BİLDİRİ ÖZET KİTAPÇIĞI

3 - 5 Kasım 2022

MSGSÜ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Bomonti Yerleşkesi

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Arş.Gör. Mehmet AKAY

Arş.Gör. Mehmet ŞAHİNLER

KAPAK ve AFİŞ TASARIMI

Fatmanur KÜÇÜKÇITRAZ

E-ISBN: 978-625-7758-23-9

Kurum Yayın Numarası: 908

DÜZENLEME KURULU

Begüm Özden Fırat (Prof. Dr., MSGSÜ)

Ceren Lordoğlu (Öğr. Gör. Dr., MSGSÜ)

Derya Fırat Şannan (Doç. Dr., MSGSÜ)

Egemen Yılgür (Doç. Dr., Yeditepe
Üniversitesi)

Elif Şakar (Arş. Gör., MSGSÜ)

Feryal Saygılığil (Prof. Dr., Arel Üniversitesi)

Mehmet Akay (Arş. Gör., MSGSÜ)

Mehmet Şahinler (Arş. Gör., MSGSÜ)

Yıldırım Şentürk (Prof. Dr., MSGSÜ)

Asiye Gül Tavlı (Yüksek Lisans, MSGSÜ)

Ayşe Özçelik (Yüksek Lisans, MSGSÜ)

Merve Kızılboğa (Yüksek Lisans, MSGSÜ)

Müge Ağat (Yüksek Lisans, MSGSÜ)

Özcan Kırbıyk (Yüksek Lisans, MSGSÜ)

BİLİM KURULU

- Aslı İkizoğlu Erensü** (Dr. Öğr. Üyesi, Sabancı Üniversitesi)
Ateş Uslu (Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi)
Bahadır Vural (Dr. Öğr. Üyesi, Arel Üniversitesi)
Başak Can (Dr. Öğr. Üyesi, Koç Üniversitesi)
Besime Şen (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar
Üniversitesi)
Bülent Küçük (Doç. Dr., Boğaziçi Üniversitesi)
Çağatay Topal (Doç. Dr. ODTÜ)
Cem Özatalay (Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi)
Demet Lüküslü (Prof. Dr., Yeditepe Üniversitesi)
Didem Danış (Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi)
Ebru Aykut Türker (Dr. Öğr. Üyesi, Mimar Sinan Güzel
Sanatlar Üniversitesi)
Egemen Yılgür (Doç. Dr., Yeditepe Üniversitesi)
Faik Gür (Doç. Dr., Özyeğin Üniversitesi)
Fatma Umut Beşpınar (Prof. Dr., ODTÜ)
Feryal Saygılıgil (Prof. Dr., Arel Üniversitesi)
Güldem Büyüksaraç (Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi)
Hakan Yücel (Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi)
Hasan Güler (Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi)
İlkay Özkürallı (Dr. Öğr. Üyesi, Arel Üniversitesi)
Kurtuluş Cengiz (Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi)
Metin Özuğurlu (Prof. Dr., Ankara Üniversitesi)
Özlem Avcı (Doç. Dr., Uşak Üniversitesi)
Şükrü Aslan (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar
Üniversitesi)
Vefa Saygın Öğütle (Prof. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi)

3 KASIM PERŞEMBE

9.30 - 9.50

AÇILIŞ

(Bomonti Konferans Salonu)

Çağlayan Kovanlıkaya
(MSGSÜ Sosyoloji, Bölüm Başkanı)

Ceren Lordoğlu
(Düzenleme Kurulu üyesi)

10.00 - 12.00

1. OTURUM

Kuram, Bilim ve Teknoloji
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: N. Gamze Toksoy

Mehmet Şahinler, "Temel Ortaklaşa Çıkarlar"

Abdulkadir Öncel, "Bir Bilim Sosyolojisi Girişimi: Fizik
Alanında Eğitlimler ve Bilim Topluluğu"

Duygu Sarımuratoğlu, "Psikiyatriye İlişkisel Bir Yaklaşım"

2. OTURUM

Kent ve Mekan Tartışmaları
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Şükrü Aslan

Erkan Karabay, "Göçle Dönüşen Bağcılarda Kent
Yoksulluğunun El Değiştirmesi"

Öznur Aydın, "İki Farklı Yerleşim Yerinin Aynı Mahallede
İlişkilenme Biçimi: İstanbul Avcılar Tahtakale Mahallesi"

12.00 - 13.00

Öğle Yemeği Arası

3 KASIM PERŞEMBE

13.00 - 15.00

3. OTURUM

Toplumsal Cinsiyet- A
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Ebru Aykut

Burcu Akın, "Kadınların Feminist Olma Hikâyelerinde Ailenin ve Çocukluğun İzini Sürmek"

Ayşe Özçelik, "Erkeklerin Var Da Bizim Neden Yok?: Boş Zaman Deneyimi Bağlamında Kadın Kahvehaneleri"

Gülşah Kurt, "Köle Kadından Kız Kardeşe: Doula"

Şeval Ekinci, "Sınır Kenti Van'da İranlı Kadınlarla Birlikte Güzellik Algısının Değişimi"

4. OTURUM

Sınıf, Emek ve Çalışma Hayatı- A
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Bahadır Vural

Mayıs Tokel, "Zonguldak Kömür Havzası'nın İcadı ve Çözülüşü: Bir Süreç Olarak Sanayisizleşme"

Halil Can İnce, "İstihdam ile İşsizlik Arasında: Zincir Marketlerde Çalışan Üniversite Mezunlarının İş(sizlik) Deneyimi"

İlke İmer, "Şirketler Evreninden Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Hakim Kalıplar ve Öneriler"

Fikri Buber, "Türkiye'de Neoliberal Öznelliğin İnşası: Kariyer Koçluğu Örneği"

15.00 - 15.30

Çay-Kahve Arası

15.30 - 17.30

5. OTURUM

Toplumsal Cinsiyet -B
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: İlkay Özkürallı

Tuğçe Celep, "Futbol Taraftar Tipolojileri ile Erkeklik/Kadınlık Kategorileri İlişkisinin İncelenmesi"

Oğuz Can Ok, "Yemek Yapan Beyaz Yakalı Erkekler: Ücretsiz Ev İçi Emeye Mutlak Üzerinden Bakmak"

Alp Akarçay, "İnşa Halinde Bedenler: Türkiye'de Trans Erkekliklerin Kimlik İnşa Süreçleri, Bireysel ve Kolektif Müzakere Pratikleri"

Emin Sayır, "Doğu Taşrasında Erkeklik Halleri: Sessiz Ağlarla İşbirliği ve Eril Pazarlık"

6. OTURUM

Sınıf, Emek ve Çalışma Hayatı -B
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Cem Özatalay

Celal Altın, "İstanbul'da İşçi Pazarları"

Hilal Sevlü, "Gaziantep'te Toplumsal Cinsiyetli Karşılaşmalar: Suriyeli ve Yerli Kadın Emegi"

Özge Sarıalioğlu, "Suriyeli Mülteciler ile Yerlilerin Enformel Tekstil Sektöründeki Karşılaşmaları: Pazarlıklar, Çatışmalar, Mücadeleler İstanbul, Esenler Örneği"

4 KASIM CUMA

10.00 - 12.00

7. OTURUM

Siyaset, İktidar ve Devlet
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Tülin Ural

Deniz Kılıç, "İdeolojik Bir Araç Olarak Oyun ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde At Yarışları"

Özcan Kırbıyık, "Merhametin Ekonomi Politikası: Mağrur, Madun ve Melânkoli Hakkari'de Aşiret Kampları Örneği"

Kübra Kurt, "Bir Yeraltı Ekonomisi Olarak Definecilik: Van Örneği"

Savaş Dede, "Olğusal ve Dinamik Faktörler Açısından Türkiye'de Yargısal Kararlar"

8. OTURUM

Kültürel Çalışmalar - A
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Özlem Avcı Aksoy

Eda Çekemci, "Durkheim'ın Gözünden Yeni Türk Sineması'na Bakmak: Bunalım ve İntihar"

İpek Akanay, "Çoksesli Batı Müziği ve Kültür İlişkisi Üzerine Göstergibilimsel Bir İnceleme"

Eda Öykü Öztürk, "Sahra-Altı Afrikalı Göçmenlerin İstanbul'daki Müzik ve Dans Etkinliklerinde Sosyal Ağların Rolü"

Ece Esmer, "Her Gece Birlikte Şarkı Söylemek: Türkiye'de Kentli Dindar Kadınların Kültürel Pratikleri"

12.00 - 13.00

Öğle Yemeği Arası

13.00 - 15.00

9. OTURUM

Ekoloji, Tarım ve Kırsal - A
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Özlem Güçlü

Simay Dindar, "Çevreye Yönelik İnsan Müdahalesinin Yarattığı Çok Boyutlu Değişimlerin Yerel Halkta Oluşturduğu Düşüncelerin Ekolojik Paradigmalar Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Çanakkale-Kaz Dağları Örneği"

Osman Furkan Aydın, "Düzce Arapçiftliği Mahallesinde Kırsal Dönüşüm ve Mekansal Örgütlenme: Yaşam Ağlarının Prekaryalaşmasının Etnografik Bir İncelemesi"

Deniz Diler, "Zoonotik Hastalıkların Öncüsü Olarak Endüstriyel Hayvancılık: H5N1 Kuş Gribi(Avian Influenza) Örneği ve Türkiye'de 2005-2006 Kuş Gribi Salgını"

Saim Buğra Kurban "Kasıtlı Topluluklar (Intentional Communities) Olarak Ekolojik Topluluklar"

10. OTURUM

Beden, Sağlık ve Tıp - A
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Feryal Saygılıgil

Merve Gizem Uğur, "Uykudan Fazlası: Uykunun ve Uykusuz Öznenin Politikleştirilmesi"

Hatice Sena Arıcıoğlu, "İktidar ve Çıkar Kesişmesinde Türkiye'de Manevi Bakım Üzerine Bir Meta Analiz"

Müge Ağat, "Acıyı Hafifsemek: Sağlıkta Cinsiyet Yanlılığı"

4 KASIM CUMA

15.00 - 17.30

Çay-Kahve Arası

11. OTURUM

Ekoloji, Tarım ve Kırsal - B
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Faik Gür

Emine Hızır, "Çaylıkta Feminist Etnografi: Güneysu'da Kadın Emeğinin Tezahürleri"

Ayça Yüksel, "Hopa'da Çayla Beraber Yaşanan Dönüşümde 'Bitkilerin Belleği'"

Zeyneb Gümüş Ateşer, "Tarımsal Üretimde Bilgi Paylaşımı Davranışları: Antalya'da Örtü Altı Taze Meyve Sebze Üretimi"

Sait Baykara, "Bir Kalkınma Projesi Olarak Siirt Fıstığı"

12. OTURUM

Beden, Sağlık ve Tıp - B
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Sibel Yardımcı Yalçınan

Riber Çelik, "Türkiye'de Sakatlık Deneyimleri: Rehberlik ve Araştırma ile Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Örneği"

Elif Nur Aybaş, "Yardımcı Teknolojilere İlişkin Bir İnceleme: Sosyo-teknik Bir Deneyim Olarak Sakatlık"

Sevcan Tiftik, "2000'lerdeki Sakatlık Deneyimi Merkezli Türkçe Romanlar Arasında Alocu Tilki'nin Serencamı'nı Konumlandırmak"

5 KASIM CUMARTESİ

10.00 - 12.00

1. ATÖLYE

Feminist Yöntem
(Bomonti Konferans Salonu)

Atölye Yürütücüsü: Emine Erdoğan

Moderatör: Müge Ağat - Merve Kızılboğa

2. ATÖLYE

Veri Bilimi-Otomatik Veri Çekme
(Python)
(Sosyoloji Bölümü 304)

Atölye Yürütücüsü: M. Fuat Kına

Moderatör: Saim Buğra Kurban

3. ATÖLYE

Covid-19 Küresel Salgın Döneminde
Toplumsal Araştırma: Sosyolojinin
Deneyimi
(Sosyoloji Bölümü 308)

Atölye Yürütücüleri: Besim Can Zırh -
İlhan Zeynep Karakılıç

Moderatör: Ayşe Özçelik

(Atölyeler için önceden kayıt yaptırmak
gereklidir.)

12.00 - 13.00

Öğle Yemeği Arası

5 KASIM CUMARTESİ

13.00 - 15.00

13. OTURUM

Toplumsal Mücadeleler ve Hareketler -A
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Celal Altın

Beste İrem Köse, "Türkiye'deki HIV Aktivizminin İmkânları,
Sınırları ve Farklı Suretleri"

Fulya Kama Özelkan, "Çevrimiçi ve Çevrimdışı Feminist
Aktivizmin Etkileşimleri: Türkiye'nin #MeToo Hareketi"

Aslı Aygüneş, "Duygulanımlarla Hareket Etmek: Türkiye'de
Aktivist Deneyimleri ve Karşılaşmalar"

14. OTURUM

Kültürel Çalışmalar -B
(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Demet Lüküslü

Yekbin Balçık, "Yok Etme ve İmkansızın Gösterimi:
Tanıklık Edebiyatı"

İcral Didem Arvas, "İki Dünya Arasında: Modern İnsanın
Madde ve Tabiat İkilemine Şiirsel Bir Bakış"

Rabia Çelik, "Felaketin (A)normalliği: Bozkurt Sel
Felaketini Sosyal Medya'dan Okumak"

Hüseyin Serbes, "Doksanlara Ağıt: Yeraltı Gençlik
Altkültürlerinin İletişim Organlarına Mikro-Sosyolojik
Bakış"

15.00 - 15.30

Çay-Kahve Arası

5 KASIM CUMARTESİ

15.30 - 17.00

15. OTURUM

Toplumsal Mücadeleler ve Hareketler -B
(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Begüm Özden Fırat

Seçil Bozkurt, "Perihan Pulat'ın Yaşamöyküsü ve Türkiye Solunun Hatırlama Pratikleriyle İlişkisi"

İrem Yıldırım, "Yabancı İşçi Hakları İçin Savaşmak: Almanya'daki Türkiyeli Göçmenler ve Kimlik Temelli Emek Aktivizmi, 1967-1990"

Gamze Çiçek, "Doğanın Neoliberalleştirilmesi Süreçlerine Karşı Direniş: Ege Bölgesi Maden Karşısı Protestolarının Ekoloji Mücadelesine Dair Gösterdikleri"

17.00 - 17.15

Kapanış

(Bomonti Konferans Salonu)

Yıldırım Şentürk (Düzenleme Kurulu üyesi)

1.Oturum

Kuram, Bilim ve Teknoloji

Moderatör: N.Gamze Toksoy

1.Sunum

Temel Ortaklaşa Çıkarlar

Mehmet Şahinler

Özet

Çıkar bugün hem siyasal hem ekonomik hem de gündelik dilimiz içerisinde o kadar yer etmiş bir kavramdır ki onun belirli bir tarihte, belirli bir bağlamda ortaya çıkarak yaygınlaştığını düşünmek güçtür. Ama elbette her kavram gibi çıkar kavramı da belirli bir tarihsel ve toplumsal bağlamda ortaya çıkmış, belirli sorunlara cevap verdiği düşünüldüğü için kullanılmaya başlanmış, bu sorunlara gerçekten belirli çözümler ürettiği için ortaya çıkışının ertesinde hızla yaygınlaşmış ve sonunda insan davranışı ve toplumsal ilişkiler tasarımına dair temel bir ilke rolünü kazanmıştır.

Bu çalışmada 17. yüzyılda ilk kez Rohan Dükü tarafından ortaya atılan “çıkar yalan söylemez” mottosu ile “çıkar” kavramının tarihsel olarak ortaya çıkışı ele alınacak, “zararlı tutkular”dan “faydalı çıkar”a geçiş (Hirschman) tartışılacaktır. Bunun yanı sıra, çıkar kavramı etrafında kurulmaya çalışılan kişisel çıkar ve toplumsal uyum paralelliği ve “çıkarımı hesaplayıp bilen rasyonel birey” anlayışı eleştiriye açılacaktır. Bu bağlamda kişinin çıkarının kim tarafından bilinebileceği tartışılacak, çıkarı normatif olarak belirlemenin sorunsallığı karşısında bireyin kendi çıkarını bilmesinin önündeki engeller değerlendirilecektir.

Çalışmanın devamında bu tartışmalardan ve eleştirilerden yola çıkılacak, Bourdieu'nün çıkarlar ve alanlar arasında kurduğu girift ilişki dikkate alınarak çıkar yerine çıkarlardan bahsetmenin gerekliliği vurgulanacaktır. Bourdieu'nün kuramından yola çıkarak, bireysel ve toplumsal eylemi belirleyen bir ilke olarak kişisel, ekonomik çıkar yerine, toplumsal alanların tümünde farklı biçimlerde işlemekte olan “çıkarlar” fikri değerlendirilecektir.

Son olarak bu çalışma, Bourdieu'nün kuramı da dahil olmak üzere kişisel çıkardan veya kişisel çıkarlardan yola çıkan anlayışların önemli bir eksikliğine işaret edecektir. Bu eksiklik, bireysel çıkar fikri karşısında, ortaklaşa çıkarların kuramsal alanda neredeyse tümünden yok sayılmasıdır. Bu eksiklik karşısında, bu çalışmada, "temel ortaklaşa çıkarlar"ı dikkate almanın önemi vurgulanacaktır.

Anahtar Sözcükler: *kişisel çıkar, Adam Smith, faydacılık, temel ortaklaşa çıkarlar*

2.Sunum

Bir Bilim Sosyolojisi Girişimi: Fizik Alanında Eğilimler ve Bilim Topluluğu

Abdulkadir Öncel

Özet

Bazı fizikçiler bilim felsefesine dair tartışmalara hakimken kimileri de bu tartışmalardan habersiz pozitivist bilim anlayışını hala en radikal şekliyle sürdürmektedir. Neden bazı fizikçiler bilim felsefesindeki tartışmalardan haberdarken diğerleri değildir? Bundan ne tür bir çıkarları vardır ya da diğerleri neden buna ihtiyaç duymamaktadır? Bu durumun fizikçilerin çalışma alanları ile ilişkisinin olup olmadığı, teorik fizik ile uygulamalı fizik arasındaki ayırmadan beslenip beslenmediği ve fizikçilerin bu çalışma konularını hangi unsurlardan etkilenerek belirledikleri merak konusudur. Bu sorulara cevap bulmak adına yapılacak sorgulamalar, fizikçilere dair ayırımın ne derece çalışıp çalışmadığının sınanması ve hangi unsurların bir fizikçiyi uygulamalı veya teorik çalışma konusunda yönlendirdiğinin cevabına ulaşılması adına ipuçları sağlayabilir.

Sunulan bu konferans önerisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde hazırlanmakta olan doktora tezinden hareketle fizik alanı üzerine yapılan bilim felsefesi ve sosyolojisine dair okumayı tartışmaya açmak istemektedir. Tez ayrıca kurumsal bir fizik tarihi okuması ve fizikçilerle yapılacak olan bir saha çalışmasını da içermektedir.

Araştırma fizik alanındaki aktörlerin keşif sürecine odaklanırken, okumasını, genel fizik tarihindeki kırılma noktalarını ve fizik alanının Türkiye'deki kurumsal-tarihsel seyrinin hangi

sosyal unsurlardan beslendiğini anlamaya çalışarak yapacaktır. Bu bağlamda Türkiye’de fizik bölümlerinin açılışına, varsa ekollerin sebep olduğu belirli habitusların oluşumuna odaklanılarak aktörler ile kurumlar arası ilişkiler, bilimsel sürece varsa ‘dolaylı’ etkiler ve alandaki rekabete yansımalar incelenecektir. Bunu yaparken alanın kendine ait dinamikler ortaya çıkarılmaya çalışılacak olup, alanın otonomisinin, ödül ve norm sistemlerinin de nasıl çalıştığı sorgulanacaktır.

Anahtar Sözcükler: *bilim sosyolojisi, bourdieu, bhaskar, alan, eleştirel realizm*

3.Sunum

Psikiyatriye İlişkisel Bir Yaklaşım

Duygu Sarımuratoğlu

Özet

Özne kavrayışının sosyolojik ve psikolojik boyutları olduğundan ötürü psikiyatristlerin hekim-özne olarak akıl hastanesindeki inşasının boyutları önem arz eder. Nasıl ki hasta-özne olmadan hekim var olamazsa, hekimlerin bakışı da hasta-özneyi inşa eder, bu ikisi ayrılmaz bir bütün olarak düşünülebilir. Ayrıca burada bir ilişkisellik de vardır. Bunlar göz önünde bulundurularak psikiyatristler açısından epistemolojik anlamda kartezyen öznenin hala geçerliliğini koruyup korumadığını anlamak ve özneye bakışlarının değişip değişmediğini tespit etmek önemlidir. Bunun peşi sıra akıl ve beden arasındaki ilişkinin psikiyatrist tarafından ne tarzda yorumlandığını açığa çıkarmak gerekmektedir. Modern dönemle birlikte psikiyatrinin, ruhun hastalığını mı yoksa aklın hastalığını mı inceleyeceği ikileminde kaldığını söylenebilir. Bunun da en temelde, modern tıbbın bir dalı olmasına karşın psikiyatrinin, insan davranışlarını yorumlayarak anlamaya çalışmasından kaynaklandığı ifade edilebilir. Dolayısıyla psikiyatristlerin bu ikilemden nasıl sıyrıldıklarını ya da söz konusu ikilemi ne şekilde meşru kıldıklarını yani psikiyatristin pratiğini olduğu şey kılan içsel ilişkilerin neler olduğunu anlamak önem arz eder. Buradan hareketle bu bildiride, doktora tezime konu olan

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

psikiyatristlerin bilim ve psişe anlayışları ve total kurumda hekim-öznenin ilişkisel inşasını incelemeyi mümkün kılan teorik hat içerisinde bilhassa psikiyatristin pratiğinin nasıl şekillendiğine yer verilecektir. Bu argümanlar çerçevesinde araştırma sahasına yöneltilebilecek sorular etrafında bir tartışma yürütülecektir.

Anahtar Sözcükler: *Psikiyatri, Kartezyen Özne, İlişkiselik.*

2.Oturum

Kent ve Mekan Tartışmaları

Moderatör:Şükrü ASLAN

1.Sunum

Göçle Dönüşen Bağcılar'da Kent Yoksulluğunun El Değiştirmesi

Erkan Karabay

Özet

Bu çalışmada, İstanbul'un çeperindeki bir göç toplama ve dağıtma merkezi olarak Bağcılar ilçesinin 1970'lerin sonundan günümüze dek geçirdiği mekânsal, sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik dönüşüm, Işık ve Pınarcıoğlu'nun ortaya attıkları "nöbetleşe yoksulluk" kavramı çerçevesinde incelenecektir. Çalışmanın tarihsel çerçevesini, 1970'lerden itibaren ilçeye yönelen göç dalgasıyla birlikte kırsal alanın bozunumunun, kentsel alanın ve nüfusun adım adım gelişiminin kentsel planlamadan bağımsız olmakla birlikte Türkiye'nin kriz-büyüme-kriz biçiminde seyreden iktisadi dalgalanmalarına ve imalat sanayiindeki dönüşüm süreçlerine bağımlı seyreden karakteristik özellikleri oluşturacaktır. Bağcılar'ın kırsal alanının düzensiz kentleşmeye açılmasıyla birlikte gecekondulaşma ile başlayıp apartmanlaşma ile devam eden kentsel ve sosyal doku inşasına uzun yıllar damgasını vuran yoksulluk olgusunun, belli başlı kimlik grupları arasında nasıl bölüşüldüğü ve zaman içinde nasıl dönüştüğü, çalışmanın temel araştırma nesnelere biridir. Buradan yola çıkarak, çalışmanın problematiğini şu şekilde konumlandırıyorum: 70'lerin sonu, 80'lerin başından itibaren İstanbul'da tutunmak üzere Türkiye'nin çeşitli kentlerinden Bağcılar'a göç eden kimlik grupları, günümüze dek hangi dönüşümlerden geçti ve söz konusu gruplar, 2010'lardan itibaren kâh Türkiye'de kalıcı olarak tutunmak kâh Avrupa'ya doğru devam edecek göç yolculuğunda geçici bir mola vermek üzere hem Suriye'deki iç savaştan hem de Orta Asya ülkelerindeki derin yoksullaşmadan kaçarak Bağcılar'a göç eden nüfus gruplarına bu yoksulluğu nasıl, hangi araçlarla devretti? Aynı

problematik'in izinde, bugün artık Türkiye ve İstanbul nüfusunun yerleşikleri olarak kabul görme mücadelesi veren bu yabancı göçmenler, devraldıkları bu yoksulluk nöbetiyle baş etmek üzere hangi stratejileri geliştiriyor ve Bağcılar'ın kentsel ve sosyal dokusunu hangi açılardan etkileyip ne gibi sonuçlara yol açıyorlar?

Anahtar Sözcükler: *Bağcılar, kentleşme, göç, yoksulluk, tabakalaşma*

2.Sunum

İki Farklı Yerleşim Yerinin Aynı Mahallede İlişkilenme Biçimi: İstanbul Avcılar Tahtakale Mahallesi Örneği

Öznur Aydın

Özet

Tahtakale mahallesi Avcılar ilçesine bağlı bir mahalle olup, mahallede 1980 sonu kurulan gecekondular tarzı bir yerleşim yeri bulunmaktadır. Aynı zamanda 2009 yılında yapılmaya başlayan sitelerle beraber mahallenin sınırları genişlemiş ve farklı bir yerleşim yeri eklenmiştir. Zamanla bu iki yerleşim yerinin neredeyse aynı ölçüde nüfusları oluşmuştur. Bu çalışmada benim anlamaya çalıştığım şey ise bu iki yerleşim yerlerinin kendi içlerinde nasıl dinamikleri olduğu ve yerleşim yerlerinin birbirleriyle nasıl ilişkilendiğidir.

2021 yılında araştırmacı olarak çalıştığım Avcılar Toplumsal Tarih Projesi kapsamında Avcılar ilçesinde olan bu mahalle üzerine yaptığım görüşmeler ve gözlemler benim bu mahalleye dair ilgimi ve merakımı arttırmıştır.

Tahtakale mahallesinde kurulan sitelerle gecekondular da yaşayan insanlar arasında bir iş olanakları olarak ilişkiler kurulabilmiştir. Öte yandan mahallede yaşayan Suriyeli göçmenler için sitelerden gelen dini ortaklık gibi başka niteliklere sahip ilişkiler ve dayanışma ağında vardır. En nihayetinde Tahtakale mahallesindeki bu iki yerleşim yeri iş olanaklarının dışında da ilişki içerisindedir. Bu çalışmanın esas amacı da bu ilişkilerin nasıl kurulduğunu ve iki yerleşim yerinin hem kendi içlerindeki hem de birbirleriyle kurdukları ilişkilerin nasıl ve hangi ilişkilerle devamlılık gösterdiğini anlamaya çalışmaktır. Kent yoksulluğunun ve neoliberal kent yapısını

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

beraber düşünmeye imkan veren bu çalışma, farklı yerleşim mekanlarının sınırlarının çok da keskin olmadığını göstermektedir. Gençlik, kadın emeği, komşuluk derneği, muhafazakâr site, hemşerilik, etnik kimlikler gibi temalar öne çıkmakta olup bu temalarla ilişkiler anlaşılmaya çalışılacaktır. Bu ilişkileri anlamak için sahanın farklı aktörlerini ve profillerini ortaya çıkarmak gerekmektedir. Araştırmada niceliksel ve niteliksel araştırma yöntemleri birlikte kullanılacak olup derinlemesine görüşme tekniği uygulanmaktadır. Öte yandan araştırmacının gözlemi ve saha notlarıyla desteklenecektir. Ön saha çalışmasıyla kurulan bağlantılarla kartopu örneklem yöntemiyle çalışma yürütülmeye devam edecektir.

Anahtar Sözcükler: *Muhafazakâr site, gecekondular, ilişki ağları, gençlik, kadın emeği, iş alanları, etnik kimlik*

3.Oturum

Toplumsal Cinsiyet -A

Moderatör: Ebru Aykut

1.Sunum

Kadınların Feminist Olma Hikayelerinde Ailenin ve Çocukluğun İzini Sürmek

Burcu Akın

Özet

Yapmış olduğum tez çalışması, odağına kendisini feminist olarak tanımlayan ve feminist bir dünya tahayyül eden kadınların deneyimlerini almaktadır. Çalışmanın ilham kaynağı, Sara Ahmed'in Feminist Bir Yaşam Sürmek adlı kitabıdır. Ahmed'in açtığı ufukla çalışmanın iki temel sorusu belirlenmiş ve bu sorularla yola çıkılmıştır: Kadınlar nasıl feminist olmaktadır? Feminizm kadınların kişisel yaşamlarına nasıl sirayet etmektedir? Bu soruların cevaplarını bulabilmek için kartopu örnekleme metoduyla ve kişisel bağlantılarla ulaşılan on dokuz feminist kadınla önceden belirlenen sorular etrafında derinlemesine görüşmeler yapılmış ve çalışma feminist yöntemden beslenerek zeminini kurmuştur. Görüşmecilerin herhangi bir kadın örgütüne üye olması beklenmemiş, bilhassa "sıradan" öznelere erişmek hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın amacı kadınların feminist olma süreçlerinde temel uğrak noktalarını, dönemeçleri tespit etmek, ayrıca hareketin çok önünde olmayan sıradan kadınların kişisel yaşamlarını feminizmin nasıl etkilediğini anlamaya çalışmaktır. Çalışma, feminist kadınların deneyimlerini, yalnızca onları baskı altında olan kurbanlar olarak değerlendirmek yerine erkek egemen toplum yapısı içinde feminist olarak hayatta kalmaya çalışan ve bu doğrultuda direniş pratikleri üreten, stratejiler geliştiren bir perspektifle okumaya çalışmıştır. Bu minvalde görüşülen kadınların çoğunluğunun feminist olma hikâyelerinde aile içi ilişkilerinin ve çocukluk yaşamlarının önemli uğrak noktaları olduğu izlenmiştir. Feminist kadınların ailelerine ve çocukluklarına dair deneyimleri ve yapmış oldukları gözlemler onları feminist olmaya iten etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmıştır. Kadınların feminist olduktan sonra aile içi

ilişkilerini, kimi zaman Ahmed'in "oyunbozanlık" olarak nitelendirdiği çeşitli direniş pratikleriyle, kimi zaman ise stratejiler geliştirerek dönüştürmeye çalıştıkları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: *Feminizm, Kişisel Yaşam, Deneyim, Aile, Çocukluk, Oyunbozan, Strateji*

2.Sunum

“Erkeklerin Var Da Bizim Neden Yok?”:

Boş Zaman Deneyimi Bağlamında Kadın Kahvehaneleri

Ayşe Özçelik

Özet

Patriyarkal toplumda boş zaman, toplumsal cinsiyet rollerinin ve eşitsizliğinin yeniden üretildiği bir alandır. Kadınların boş zaman deneyimleri ağırlıklı olarak ev ve aile merkezlidir ve cinsiyetçi iş bölümünün getirdiği ev içi emek, çocuk bakımı gibi ücretsiz işlerle iç içedir. Kamusal boş zaman mekanları erkeklerin egemenliğindedir. Kadınlar kamusal boş zaman mekanlarına belirli şartlarla dahil olurlar. Dahil olduklarıdaysa davranışları ve eylemleri patriyarkal sosyal kontrol tarafından çeşitli mekanizmalarla kısıtlanır.

Bu çalışmada feminist boş zaman ve feminist coğrafya literatürü ekseninde Türkiye'deki kadınların normatif boş zaman deneyimlerine ayırksı bir örnek teşkil eden kadın kahvehaneleri incelenmektedir. Çalışma hem gazete ve dergi arşiv taramasına hem de saha araştırmasına dayanmaktadır. Kadın kahvehanelerinin ortaya çıkışını ve toplumda nasıl yankı bulduğunu göstermek amacıyla dijital ortamda taranan gazete ve dergi arşivlerinin analizi yapılmıştır.

Kadın kahvehaneleri ilk açıldıkları dönemde, kadınların nargile ve sigara eşliğinde tavla, okey ve kağıt oynamak gibi kendilerine “yakışmayan” faaliyetlerde bulunuyor olmaları gerekçesiyle hayli eleştirilmiştir. Kadınların bu eleştirilere toplumsal cinsiyet ilişkilerini tersine çeviren oldukça mizahi ve alaycı bir dille “*bey ben kahveye kadar gidiyorum*”, “*eşime kızdım kahveye geldim*” gibi sözlerle karşılık verdikleri görülmektedir. Bu anlamda kadın kahvehaneleri kadınların mekânsal dışlanmaya, geleneksel cinsiyet rollerine ve normatif kadınlık beklentilerine söylem ve mekânsal pratikler aracılığıyla meydan okudukları alternatif bir kamusal mekan olma işlevi görmektedir. Saha çalışması İstanbul ve bir İç Anadolu şehrinde iki

kadın kahvehanesi üzerine yürütülmüştür. Kadınların boş zaman yoksulluğu, toplumsal hafızada ve gündelik hayatta “eril” olarak cinsiyetlendirilmiş olan bir mekanda bir araya gelmelerinin nasıl tehdit olarak görüldüğü ve boş zaman deneyimlerinin nasıl çeşitli patriyarkal söylem ve pratiklerle kısıtlanıp, kontrol altına alındığı gösterilmiştir. Kadın kahvehaneleri Türkiye’de yaşayan kadınların normatif boş zaman deneyimlerine ve mekanlarına ayıksı bir örnektir ve kadınlara yönelik “üretkenlik” söylemi ve baskısına karşılık kadınların kamusal alanda bir “boş zaman hakkı” talebini yansıtmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Feminist boş zaman, feminist coğrafya, boş zaman hakkı, kadın kahvehaneleri, boş zaman deneyimi.*

3.Sunum

Köle Kadından Kız Kardeşe: Doula

Gülşah Kurt

Özet

Yunanca kelime karşılığı hizmetçi-köle kadın anlamına gelen doula, 19. Yüzyılın sonlarına kadar olumsuz bir anlam örgüsü içerisinde kullanılmıştır. Günümüzde ise hamilelik sırasında, doğum anı ve sonrasında kadınlara yardımcı olan kadını tanımlamaktadır. Tarihsel süreç içerisinde olumsuz anlamından sıyrılarak kendilerini “kız kardeş” olarak tanımlayan doula, kadınların “doğa”sında var olan doğurma yetisinin, doğumun ataerkil sistemin kontrolü altına girmesiyle birlikte baskılandığını, hamileliğin ve doğumun tıbbileştirilmesinin kadın bedenini ve ruhunu ihmal ettiğini savunur. 1980’li yıllardan itibaren dünyada yaygınlaşan ve profesyonel bir meslek haline gelen doulanın görev alanı net olarak çizilemese de temelde kadına fiziksel ve duygusal destek sağlamak, hamilelik süreci ve doğum ile ilgili bilgilendirmek ve kurum olarak hastane karşısında kadının haklarını “savunmaktır”. Kadına verdiği fiziksel ve duygusal destek; ihtiyacı doğrultusunda masaj yapmak, güzel sözler söylemek, nefes egzersizleri yaptırmak, doğum odasının hazırlanması olduğu gibi kadınların hastanede sahip olduğu haklar ile ilgili kadını bilgilendirilmesini içerir. Doulalar kültürel feminizmde olduğu gibi kadın doğasını ve doğurma yetisini yüceltir ancak hastanede doğum, tıbbi destek ve kontrolleri reddetmez. Kadınların “doğa”sına ve “içgüdü”süne yapılan vurgu özellikle doğumda kontrolün

kadınlarda olması gerektiği üzerinedir. Dünyada hastanelerde çalışan doulalar olmasında rağmen Türkiye’de doulalar bireysel olarak çalışmakta ve kadınlarla iletişimlerini sosyal medya üzerinden kurmaktadır. Sosyal medya doulalar için bir iş alanıdır. Bu çalışmada doulaların instagram hesapları içerik analizi yöntemi ile incelenecek ve duygusal emek biçiminin yoğun olduğu bu meslekte kadın bedeni ve “doğa”sına atfettikleri anlam, kadın-doğa-doğum ilişkisi ve anneler ile kurdukları ilişki eleştirel biçimde tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: *Doula, Doğum, Anne, Kadın, Doğa*

4.Sunum

Sınır Kenti Van’da İranlı Kadınlarla Birlikte Güzellik Algısının Değişimi

Şeval Ekinci

Özet

Bu tez çalışması temel olarak kadın bedenine dair oluşturulan güzellik algısının, toplumsal ve kültürel etkileşimler sonucunda nasıl değişikliklere uğradığını konulmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’nin İran’a sınır komşusu olan Van’da, İranlıkadınların varlığının yerli halkın güzellik algısında nasıl bir değişim yarattığı araştırılmıştır. Bu bağlamda, beden, güzellik ve kültür ilişkisi toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alınarak tartışılmıştır. Araştırma kapsamında her iki guruptan kadınlar ve Van’daki kuaförlerle derinlemesine görüşmeler yapılmış, kuaför salonlarında etnografik gözlem ve sohbetler gerçekleştirilmiştir. İki farklı kültürden gelen kadınların kentteki etkileşimi kuaförlerin de söylemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, bu etkileşimin kadınların günlük hayatlarında beden temsillerine nasıl yansıdığı ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bedenin sosyo-kültürel inşasını ortaya koyabilmek için Bourdieu ve Turner’ın bedene dair yaklaşımları tartışılmaktadır. Ayrıca Bourdieu’nun ‘bedenleşen habitus’ kavramı kullanılarak, kent merkezinde teması geçen İranlı ve yerli kadınların karşılaşmaları aracılığıyla beden temsillerinde kültürün etkisi ve buna bağlı olarak bu durumun kadınların beden temsillerinde ve güzellik algılarında nasıl bir değişime yol açtığı araştırmanın ana problemi olarak tartışılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler sonucunda yerli kadınların, yeni güzellik standartlarını yakalayabilmek amacıyla, yapı içerisinde geliştirdikleri stratejileri ve konumlanmayı beden temsillerinde görebilmek ve açıklayabilmek adına “kıvrak beden”

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

tanımlaması kullanılmaktadır. Bu yeni tanımlama, bedenın sosyo-kültürel inşa sürecinde habitus içerisinde gerçekleştirdiği manevraları anlamayı kolaylaştıracaktır.

Anahtar Sözcükler: *Beden, beden temsili, güzellik algısı, bedenleşmiş habitus, kültür*

4.Oturum

Sınıf, Emek ve Çalışma Hayatı -A

Moderatör: Bahadır Vural

1.Sunum

Zonguldak Kömür Havza'sının İcadı ve Çözülüşü: Bir Süreç Olarak Sanayisizleşme

Mayıs Tokel

Özet

Bu araştırma, Zonguldak Kömür Havzası'nın sanayisizleşmesinin sosyal, ekonomik ve politik olarak nasıl kurgulandığını incelemektedir. Havza, yüzyılı aşkın madencilik tarihiyle müsemma, Türkiye'de emeğin ve sanayinin başkenti olarak anılsa da 1980'lerden bu yana uygulanan sanayisizleşme politikaları sebebiyle bu özelliklerini kaybetme noktasına gelmiştir. İzlenen politikaların neticesi en berrak haliyle azalan işçi sayısı ve kömür üretim oranlarında görülebilir. 1970'lerin ortasında 40.000'i aşkın işçi nüfusu ve 5 milyon tona yaklaşan kömür üretimiyle Türkiye'deki ithal-ikameci dönemin önemli sanayi merkezlerinden olan havza, bugünlerde 1 milyon tonu bulamayan üretim rakamlarıyla, kayıtlı 7 bin işçiye ev sahipliği yapmaktadır. Bu dönüşümü anlayabilmek adına, bu araştırma öncelikle havzanın bir kaynak çıkarım cephesi (resource frontier) haline getirilmesinin kısa tarihine odaklanmaktadır. Devlet yöneticileri bu dönemde havzaya hususi önem atfetmiş, kömür akışını güvence altına almak kaydıyla ülkenin muassır medeniyetler seviyesine ulaşacaklarına inanmışlardır. Bu çalışma, Zonguldak kömürünün ulusal ekonomi için önemini irdeledikten sonra, bu önemin göreceli olarak yitiminin ve havzanın merkezi hükümetler tarafından neden ve hangi şartlarda bir yük olarak görülmeye başlandığının incelemesini yapmaktadır. Bu minvalde, kömürün değerini hesaplama yolunda yeni bir ekonomi-politiğin ortaya çıkışını, neoliberal yeniden yapılanmayla birlikte devlet ve enerji piyasasının dönüşümünü ve kömür madencilerinin bu neoliberal hesaplama biçimine karşı direnişlerini konu edinmektedir. Bu araştırma, Türkiye'de yaşanan neoliberalleşmenin, havza özelinde sanayisizleşmenin kapısını ve meşruiyet zeminini

oluşturduğunu iddia etmektedir. Üçüncü olarak ise havzada sanayisizleşmeyi ele avuca getiren politika ve araçları incelemektedir. Bu inceleme sonucunda sanayisizleşmenin bir sonun başlangıcına işaret etmediğini havzadaki üretim biçimi ve kapasitesinin özel sermaye lehine yeniden yapılandırılmasıyla devam ettiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla sanayisizleşmeyi terk ediş, geriye gidiş, hayalet şehir ve/ya çöküntü alanlarıyla özdeşleştiren doyurucu bir literatürden beslenmiş olsa da Zonguldak örneğinden yola çıkarak bu anlayışın eksik bıraktığı yerlerin olduğunu da iddia etmektedir. Bu araştırma için Zonguldak'ta derinlemesine görüşmeler ve saha gözlemlerini içeren etnografik araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yapılan görüşmelerin yanı sıra dönemin madenci ve sendikacılarının yazmış olduğu hatıratlar ve gazete yazıları ve yayımlanmış kurumsal raporlar incelenmiştir. Bu araştırma, sanayisizleşme ve emek tarihi çalışmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Zonguldak Kömür Havzası, sanayisizleşme, neoliberalizm, emek tarihi*

2.Sunum

İstihdam ve İşsizlik Arasında: Zincir Marketlerde Çalışan Üniversite Mezunlarının İş(sizlik) Deneyimi

Halil Can İnce

Özet

Türkiye’de geçtiğimiz on beş yılda yükseköğretimin hızla kitleselleşmesi üniversite eğitimini nüfusun önemli bir bölümü için olanaklı hale getirirken eğitimin iş bulmada sağladığı avantajı ise büyük ölçüde göreceleştirdi. Toplumun geniş kesimlerince “beyaz yakalı” bir iş sahibi olmanın ve böylece “sınıf atlamanın” bir aracı olarak görülen üniversite, bugün bu işlevini büyük ölçüde yitirmiş durumda. 2022 yılı verilerine göre her on kişiden birinin bir yükseköğretim kurumuna öğrenci olarak kayıtlı olduğu Avrupa’nın en genç nüfusuna sahip ülkesi Türkiye’de, başta üniversite mezunları olmak üzere gençlerin işsizliği ülkenin en önemli sorunlarından biri olarak gösteriliyor. Hızla büyüyen bu soruna akademinin “ilgisi” de giderek büyüyor. Makroekonomik incelemelerin yanı sıra, beyaz yakalıların işsizlik deneyimlerine

odaklanan çalışmaların sayısı da her geçen gün artıyor. Beyaz yakalı işsizlerin deneyimlerine odaklanan söz konusu literatürün izinden giden bu çalışma, iş ile işsizlik arasındaki ayrımın giderek silikleştiği esnek kapitalizmde işsizlik araştırmalarının “istihdamın dışındakilerle” sınırlandırılmasına dönük bir itirazla, zincir marketlerde çalışan üniversite mezunlarının iş(sizlik) deneyimlerini inceliyor. Ankara ve İstanbul’daki zincir marketlerde çalışan, üniversitelerin en az iki yıllık bir bölümünden mezun olmuş yirmi çalışan ile gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelere dayanan çalışma, işsizlik araştırmalarının “eksik istihdam” başlığı altında ele alarak büyük ölçüde görmezden geldiği bu deneyimi, “istihdamın kıyısında” denebilecek eşikte bir deneyim olarak ele alıyor. Bu bakımdan, Türkiye’de adeta yükseköğretimin kitleselleşmesine paralel bir hızla “kitleselleşen” zincir marketlerdeki çalışma ilişkilerini, istihdamın yapısını ve sendikalaşmayı da odağına alarak, burada çalışan diplomalıların deneyimlerinin işsizlerin deneyimine benzediğini iddia ediyor.

Anahtar Sözcükler: *diplomalı işsizliği, işsizlik deneyimi, zincir marketler*

3.Sunum

Şirketler Evreninde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Hâkim Kalıplar ve Öneriler

İlke İmer

Özet

Şirketlerin toplumsal cinsiyet eşitliğini gündemlerine ve jargonlarına entegre etme girişimlerini nasıl değerlendirebiliriz? Toplumsal cinsiyet politikalarının kurumsal şirketlerde ağırlığı ne? Bir yandan, Türkiye’dekiler de dahil olmak üzere birçok şirketin, uluslararası standartları benimseyerek toplumsal cinsiyeti ana-akımlaştırmaya (gendermainstreaming) çalıştığını görüyoruz. Buna yönelik çeşitli kurumlar ve uygulamalar üretiliyor. Öte yandan, toplumsal cinsiyeti ana-akımlaştırma kavramını ideolojik bir aygıt olduğunu ileri süren ve eleştiren sağlam bir külliyat da var. Etnografik yöntemeye dayalı çalışmamdan yola çıkarak yapacağım bu konuşmada, şirketler evreninde kullanımda olan toplumsal cinsiyet temsillerini eleştirel bir gözle sorgulamayı amaçlıyorum. Diğer yandan kurumsal sosyal sorumluluk kavramını şirketlerin makyaj maksadıyla kullanmasının ötesine geçilebilir mi sorusuyla uğraşıyorum. Bu bağlamda Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelelerinin kurumsal sosyal sorumluluk

faaliyetleriyle nasıl etkileşime geçtiğini tasvir ediyorum. Sözü geçen “sorumluluk projelerinin” farklı çıkarılara sahip çok sayıda farklı aktörü bir araya getiren parçalanmış karmaşık bir sistem olduğunu akılda tutarak buraların ne tür 'mücadele alanları' olabileceğini göstermeyi amaçlıyorum.

Anahtar Sözcükler: *toplumsal cinsiyetin ana-akimlaştırılması, kurumsal sosyal sorumluluk, 'mücadele alanları'*

4.Sunum

Türkiye’de Neoliberal Özneliğin İnşası: Kariyer Koçluğu Örneği

Fikri Büber

Özet

Bu sunumda, Türkiye’de neoliberalleşme ve neoliberal öznelik inşası sürecini, yükselişi son yıllarda gittikçe daha görünür hale gelen kişisel gelişim endüstrisi bağlamında farklı teorik perspektiflerden hareketle tartışmaya açacağım. Bu doğrultuda, kişisel gelişim endüstrisinin bir alt alanı olarak değerlendirdiğim kariyer koçluğu mesleğini, neoliberalizmi sermaye sınıfının egemenliğini restore etme projesi olarak değerlendiren Marksist ve onu yönetimsellik olarak analiz eden Fukoyen yaklaşımların kesişiminde ele alacağım.

Yüksek lisans tez çalışmam kapsamında hem koçlarla hem de koçluk alan kişilerle yaptığım yarı-yapılandırılmış görüşmelere dayanan saha çalışmasının bulgularından yola çıkarak, kariyer koçluğu mesleğinin neoliberal özneliklerin inşasıyla olan ilişkisini ve kapitalist emek rejiminin neoliberal yeniden yapılandırılmasıyla özne inşası süreçleri arasındaki içsel ilişkileri ve bağlantıları göstermeye çalışacağım. Mesleğin rasyonelitesinin neoliberalizmin hegemonik statüsünün güçlendirilmesine yaptığı katkıyı çalışma ilişkileri bağlamında değerlendirerek, kariyer koçluğunun neoliberal emek rejimiyle uyumlu girişimcilik ve uysallık ilkelerine dayalı bir çalışan özneliği inşa ettiğini iddia edeceğim.

Anahtar Sözcükler: *neoliberalleşme, neoliberal öznelik, kişisel gelişim, koçluk*

5.Oturum

Toplumsal Cinsiyet -B

Moderatör: İlkay Özküralpli

1.Sunum

Futbol Taraftar Tipolojileri ile Erkeklik/Kadınlık Kategorileri İlişkisinin İncelenmesi

Tuğçe Celep

Özet

Bu çalışmada futbol taraftar tipolojileri ile erkeklik/kadınlık biçimlerinin ilişkisi futbolda şiddet, rekabet ve düşmanlık, bir erkeklik göstergesi olarak güç ve futbolda kadın algısı olmak üzere dört ölçüt üzerinden analiz edilmiştir. Temel sav, futbol fanatizminin yüksek olduğu taraftar tipolojilerinin ataerkinin yeniden üretimine neden olduğudur.

Çalışmada nitel yöntem kullanılmış olup görüşmecilerle web tabanlı mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yanı sıra Şükrü Saracoğlu ve Ali Sami Yen Nef Stadyumu'nda olmak üzere üç farklı maçta gözlemde bulunulmuştur. 18-37 yaş aralığını kapsayan 34 görüşmeci bulunmaktadır. Katılımcıların 5'i kadın 29'u erkek görüşmecidir. Katılımcılarda 1 kez stadyuma futbol maçı izlemeye gitmiş 18 yaş üzeri olma şartları aranmış olup bu kriterdeki kadın katılımcıya ulaşmak sınırlılıklardan birini oluşturmaktadır.

İlgisiz, müşteri, çekirdekçi, değişken, yerel, fanatik, holigan ve deplasmancı olmak üzere geliştirilen sekiz farklı taraftar tipolojisi ile erkeklik/kadınlık kategorilerinin ilişkisini açıklayabilmek amacıyla Connell'in "hegemonik erkeklik" ve "işbirlikçi erkeklik" kavramlarının yanı sıra "sindirilmiş kadınlık" ve "işbirlikçi kadınlık" olmak üzere iki kadınlık kategorisi üretilmiştir. "Hegemonik erkeklik" kavramı ataerkil düzeni bir prototip hâlinde aktif olarak davranışlarına yansıtırken "işbirlikçi erkeklik" ataerkinin avantajlarından faydalanıp hegemonik erkeklığe ilişkin davranışları aktif olarak uygulamamaktadır. Çalışmada aktif biçimde ataerkil düzeni besleyen, kadın oluşunu gizleyen ve baskılayan kadınlık biçimi

“sindirilmiş kadınlık”, düzeni “güç”e ilişkin söylemler ve dil aracılığıyla besleyen kadınlık biçimi ise “işbirlikçi kadınlık” olarak adlandırılmıştır.

Ulaşılan sonuç, fanatizm düzeyi yüksek taraftar tipolojilerinin (fanatik, holigan, deplasmancı) “hegemonik erkeklik” ve “sindirilmiş kadınlık” kategorileriyle anıldığı dolayısıyla bu taraftar tipolojisindekilerin ataerkinin yeniden üretimine olanak sağladığı olmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Futbol, Taraftar Tipolojileri, Hegemonik Erkeklik, İşbirlikçi Erkeklik, Sindirilmiş Kadınlık*

2.Sunum

Yemek Yapan Beyaz Yakalı Erkekler: Ücretsiz Ev İçi Emeğe Mutfak Üzerinden Bakmak

Oğuz Can Ok

Özet

Yemek yemek her insanın günlük rutinde en yaygın faaliyetlerden biriyken, yemek hazırlamak cinsiyete dayalı iş bölümü açısından eşitsizliklerin en sık gözlemlenebildiği alanlardan biri. Profesyonel mutfaklarda erkekler çoğu zaman kadınlardan daha görünür olsa da ev mutfakları erkeklerin daha az görünür ve aktif olduğu alanlardan biri. Zaman kullanım anketleri gibi nicel verilere bakıldığında, ev içinde yemeğin hazırlanması gibi konularda da kadınların erkeklere kıyasla daha fazla ücretsiz emek sarf ettiğini ortaya koymakta (Eurostat, 2018). Bu veriler uzun yıllardır feminist alan yazınında da değinilen, kadına yüklenen “aileyi besleyen” kişi rolü ve bunun beraberinde getirdiği önemli ölçüde görünmez ücretsiz emek yükü tartışmalarıyla paralel olduğu söylenebilir. Erkeklerin mutfak coğrafyasında yer almaması çoğunlukla kadınsı olarak algılanmaktan korkmalarıyla açıklanmaktadır. Öte yandan, "bu sınırları aşan" erkeklerin motivasyonları araştırılmaya devam etmektedir. Çünkü ilgili erkeklerin mutfak aktivitelerine dahiliyeti bahsi geçen bu eşitsizliklerin azaltılması için bir adım olma ihtimalinin yanında, Bridges ve Pascoe'un (2014) “Hibrit Erkeklikler” olarak tanımladıkları davranışlar gibi eşitsizlikleri gizleme ve yeni eşitsizlikleri oluşturma yolunda bir manevra alanı olabilir. Bu bildiriye kaynaklık eden araştırmanın temel tartışmalarından biri mutfağın ve yemek pişirmenin genellikle kadınsı bir alan ve faaliyet olarak görülmesi

durumunun, beyaz yakalı erkekler söz konusu olduğunda farklılaşıp farklılaşmadığıdır. Bu araştırmanın amacı Türkiye'de mutfak ve yemek yapmak konularında aktif sorumluluk alan erkeklerin ürettikleri erkeklik temsillerini Eleştirel Erkeklik Çalışmaları perspektifinden incelemektir. Bu amaçla, Türkiye'nin 3 büyük metropolünde -Ankara, İstanbul ve İzmir- yaşayan ve eşleriyle en az 2 yıldır aynı evde yaşayan beyaz yakalı erkeklerle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Saha çalışmasında elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonrasında ortaya çıkan en önemli bulgu, ev içi ücretsiz emek gerektiren tüm faaliyetlerde eşitlikçi bir erkeklik kurgusu için uygun zemin oluşmadan erkeklerin sadece mutfak aktivitelerine katılmalarının hibrit erkeklik manevraları için uygun bir ortam oluşturabildiğidir. Bu durum ise partnerleri için yeni eşitsizliklerin ve toplumsal baskıların oluşması için itici güç rolü oynayabiliyor.

Anahtar Sözcükler: *yemek, toplumsal cinsiyet eşitliği, ev içi ücretsiz emek, eleştirel erkeklik çalışmaları.*

3.Sunum

İnşa Halinde Bedenler:

Türkiye’de Trans Erkekliklerin Kimlik İnşa Süreçleri, Bireysel ve Kolektif Müzakere Pratikleri

Alp Akarçay

Özet

Transgender politikalarının önemli bir parçasını translığa dair psiko-tıbbi tanımlar ve toplumsal cinsiyet ile ilgili baskın söylemler karşısında transların öznelliklerini müzakere süreçlerini içermektedir. Cinsiyet kimliklerinin yasal olarak tanınmasını isteyen trans erkekler için –arzu ve tercihlerinden bağımsız olarak ve tıbbi-hukuki kurumların çizdiği çerçeveler ve sınırlar dahilinde (örneğin, ameliyat zorunlulukları gibi) –çeşitli varoluşsal müzakere alanlarının ve öznelliklerinin kesiştiği noktalarda bir (trans) kimlik inşası oluşturduklarını öne sürebiliriz. Bu hatlarda ilerleyecek olan bu çalışmada, günümüzde Türkiye’de trans cinsiyet kimlik sürecinin önemli bir parçasını oluşturan hakim tıbbi ve hukuki prosedürlerin veya anlatıların, trans erkeklerin kimlik inşasındaki rolüne nasıl yansıdığını anlamayı amaçlıyorum. Bu doğrultuda,

trans erkeklerin kişisel deneyimlerine ve bakış açılarına odaklanarak, trans erkeklerin kendi anlatılarının Türkiye'deki cinsiyet kimlikleri hakkında neler söyleyebileceği konusunu tartışmaya açmayı hedefliyorum. Bu çerçevede, trans erkekler, erkekliklerini hakim cinsiyet normları ya da kalıplarına ve egemen erkeklik pratiklerine ilişkin nasıl tanımladıkları gibi sorular, araştırmanın temel yol haritasını oluşturmaktır. Henüz tezimi yazmaya başlamadığım için, bu aşamada, bu çalışma için yapmakta olduğum pilot saha araştırmasından kesitler ve yorumlar paylaşacağım.

Anahtar kelimeler: Trans erkek(lik)ler, trans kimlik süreci, müzakere pratikleri, cinsiyet kimlikleri

4.Sunum

YDoğu Taşrasında Erkeklik Halleri: Sessiz Hallerle İş Birliği ve Eril Pazarlık

Emin Sayır

Özet

Kadın özgürlüğü hareketiyle birlikte feminist çalışmaların ivme kazanması, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerinin araştırmalara dâhil olmaya başlaması ile birlikte erkeklik bir tartışma konusu olarak ele alınmaya başlanmış ve erkek cinsiyet kimliği sorunsallaştırılmaya başlanmıştır. Eril lehine mevcut toplumsal cinsiyet ilişkileriyle bağlantılı olarak inşa edilen erkek cinsiyet kimliği, tahakküm ilişkileri içinde hegemonik erkekliğin kurduğu egemenlik aracılığıyla farklı biçimlerde inşa edilmektedir. Bu inşa toplumsal ve kültürel belirlemeler çerçevesinde gerçekleşmekte ve farklı tarih ve toplumlarda farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar göz önüne alınarak bu çalışmada Van'da yaşayan homoseksüel ve heteroseksüel erkeklerin toplumsal cinsiyet ilişkileri temelinde inşa ettikleri erkek cinsiyet kimliği inşası tartışılacaktır. Erkeklerin cinsiyet kimliğini inşa ederken geliştirdikleri işbirliği ve dayanışma "sessiz ağlar" üzerinden tartışılacak olup erkeklikle gerçekleştirilen denetleme ve dışlama pratikleri ile erkeklik stratejileri eril tahakküm ve hegemonik erkeklik kuramları çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Hegemonik erkeklik kuramının vurguladığı

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

üzere, erkek cinsiyet kimliği belirli değişkenlerin farklı kesişimleri üzerinden çeşitli şekillerde inşa edilmekte ve böylelikle birçok erkeklik kimliğinden bahsetmek mümkün olmaktadır. Buradan hareketle, bu çalışmada Van'daki farklı erkekliklere ve Van özelinde inşa edilen bir erkeklik biçimi olarak ortaya çıkan "temsili erkeklığe" odaklanılacak olup, toplumsal hayatı belirleyen yerel bir dinamik olarak aşiretlerin bu cinsiyet kimliği inşalarında bir değişken olarak etkileri tartışılacaktır. Aynı zamanda erkeklerin erkeklığı ve konumlarını korumak için kendi aralarında geliştirdikleri pazarlık "eril pazarlık" olarak tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: *erkeklik, aşiret, hegemonik erkeklik, eril tahakküm, erkeklik stratejileri*

6.Oturum

Sınıf, Emek ve Çalışma Hayatı -B

Moderatör: Cem Özatalay

1.Sunum

İstanbul'da İşçi Pazarları

Celal Altın

Özet

İşçi pazarları, işçilerin beden gücünü kullanarak emeklerini belli bir ücret karşılığında satmak amacıyla günün belli saatlerinde veya gün boyunca bekledikleri mekanlardır. Bu mekanlarda çalışan işçiler, genellikle aile üyeleri, akrabalar, komşular ve kendi hemşerilerinin yönlendirmesiyle işçi pazarlarına yönelmektedirler. İstanbul'da Kürt, Arap ve Türk işçilerinin yanı sıra son dönemlerde düzenli ve düzensiz göçmen grupları da işçi pazarlarında beklemeye başlamıştır. İşçiler genellikle meydanlarda, cami önlerinde, kamu ve özel bankalarının önünde, işçi kahvehanelerinde, çay ocaklarında ve esnaflara ait mekanların önünde bekledikleri tespit edilmiştir. İşçi pazarlarında çalışan işçilerin barınma yerlerine bakıldığında işçiler genellikle ulaşım ücretini ödememek için işçi pazarlarına yakın olan ve kiraların ucuz olduğu Roman ve Kürt ailelerin yoğun yaşadığı gecekondulu evlerinde veya eski ve rutubetli konut alanlarında kalmayı tercih etmektedir. Geçmişte işçiler yoğun bir şekilde kömür taşıma, inşaatın farklı iş kollarında ve evden eve taşımacılık faaliyetlerinin yanı sıra fabrikaların, hayvan çiftliklerinin, nalburcu ve kerestecilerin malzemelerini taşıma işlerinde de çalışmaktaydı. Günümüzde ise bu işçi grupları ağırlıklı olarak inşaat işlerinde, evden eve taşımacılığın yanı sıra birçok firmanın ve/veya taşeron şirketlerinin günlük işlerine gitmektedirler. Bu çalışmada farklı işçi gruplarının İstanbul'un hangi işçi pazarlarında bekledikleri haritalandırılacaktır. Aynı şekilde bu işçi gruplarının çalışma alanları, çalışma koşulları, barınma alanları, birikim süreçlerini ortaya çıkartmak amacıyla yerli ve göçmen işçilerle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Aynı şekilde işçilerin kendi aralarında ve diğer gruplarla (esnaf, yerel halk, güvenlik güçleri, işverenler) olan ilişkileri tespit etmek amacıyla katılımlı gözlem tekniği de uygulanmıştır. Bu çalışmada derinlemesine görüşmede ve katılımlı gözlem tekniğinden elde edilen verilerin bir bölümü paylaşılacaktır.

Anahtar Sözcükler: *çalışma alanları, barınma alanları, istanbul*

2.Sunum

Gaziantep'te Toplumsal Cinsiyetli Karşılaşmalar: Suriyeli ve Yerli Kadın Emeği

Hilal Sevlü

Özet

Bu çalışma Suriyeli ve yerel kadınların enformel emek piyasalarındaki toplumsal cinsiyetli karşılaşmalarına odaklanmaktadır. Bu doğrultuda Gaziantep'in Ünalı, Beydilli, Yavuzlar ve İnönü mahallelerinde yaşayan kadınların parça başı iş sürecindeki ve tekstil atölyelerindeki etkileşimleri J. C. Scott'ın tahakküm ve direniş ilişkilerine dair geliştirdiği kavramlar dahilinde analiz edilmiştir. Katılımcı profilini oluşturan kadınların emek süreçleri üzerinden işleyen; sınıf konumları, etnisiteleri, yaşları, medeni durumları ve milliyetleri kesişimsellik kavramı etrafında karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. 15 Suriyeli, 13 yerli kadın olmak üzere toplam 28 kadınla derinlemesine görüşmeler yapılmış, bu görüşmeler etnografik saha verileri ile desteklenmiştir. Göç sonrasında ucuz iş gücünün artmasıyla beraber kâra endekslenmiş olan kapitalist refleksler kendilerini düşük ücretli kadın emeği üzerinden yeniden var etmektedirler. Kadın emeğinin ücretlerinin düşmesi ise yoğun bir göç sonucunda bir aradalığı sağlıklı bir biçimde deneyimlememiş olan yerli ve göçmen kadınları karşı karşıya getirmiştir. Bu karşıtlıklar sürecin ilerlemesiyle birlikte ikililikler halinde keskinleşmiştir. Gaziantep'te kadınlar Suriyeli kadınları bencil olmakla, tembel olmakla, haz düşkünü olmakla suçlamaktadır. Kendilerini ise çalışkan, namuslu ve becerikli olmakla tarif etmektedirler. Suriyeli kadınlar ise bu söylemlere farklılaşan etnisite, yaş, inanç vd, konumlarına göre farklı biçimlerde karşılık vermişlerdir. Bunlar; onaylama, sessiz kalma, mizah konusu etme ve kendi kadınlığını öne çıkarma şeklinde ortaya çıkmıştır. Böylece yerli kadınların olumsuz söylemleri karşısında kendilerini daha iyi hissetmeye çalışmışlardır. Sonuçta kadınlar arası toplumsal cinsiyetli

karşılaşmaların erkek egemen yapıyı çoğu durumda yeniden ürettiği ancak eril tahakkümü sorgulamaya başlayan yeni bir dilin açığa çıkmasını da mümkün kıldığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: *Göç, Toplumsal Cinsiyet, Karşılaşma, Emek, Kesişimsellik*

3.Sunum

Suriyeli Mülteciler ile Yerlilerin Enformel Tekstil Sektöründeki Karşılaşmaları: Pazarlıklar, Çatışmalar, Mücadeleler İstanbul, Esenler Örneği

Özge Sarıalioğlu

Özet

Bu çalışma Suriyeli mülteciler ve yerlilerin enformel tekstil sektöründeki çok katmanlı karşılaşma ve ilişkilene biçimlerine İstanbul'un Esenler ilçesindeki merdiven-altı konfeksiyon atölyeleri aracılığı ile odaklanmaktadır. Bu araştırma Suriyeli mültecilerin yerliler tarafından domine edilen enformel alana nasıl entegre olduklarına, alanda nasıl var olduklarına, yerli işçiler ve iş verenler ile olan karşılaşma hallerine, bu süreçte yerlilerin nasıl tepkiler verdiklerine dair genel bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Karşılaşmalar ise Goffman'a (1963, 1967, 1983) atıfla söylemsel ve bedensel bir araya geliş biçimlerini kapsamakta ve karşılaşmaların etkileşimsel olduğu düşüncesinden yola çıkarak Suriyeli mülteciler ile yerliler arasındaki alıp-vermeleri hem yerliler hem de Suriyeliler aracılığıyla incelemek hedeflenmektedir. Son olarak alandaki karşılaşmalar grup içi ve gruplar arası dinamikler aracılığıyla sorunsallaştırmakta, bunu yaparken alandaki katmanlı gerilimler Bourdieu'nun (1977, 1984, 1993) alan teorisi ile De Certeau'nun (1988, 2005) strateji ve taktik ayrımı ile tartışmaya açılmaktadır. Araştırma kapsamında İstanbul'un Esenler ilçesinde yaşayan 30 Suriyeli mülteci ve 30 yerli ile derinlemesine görüşme, iki odak grup görüşmesi ve Esenler'de bir merdiven-altı konfeksiyon atölyesinde katılımlı gözlem gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma enformel tekstil sektöründeki karşılaşmaların pazarlık, alışveriş, çatışma, ortaklık ve dayanışma biçimlerini alabilen mücadeleler olduğunu; alandaki mücadelelerde Suriyeli mülteciler ile

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

yerlilerin birbirlerine ve iş verenlere karşı taktikler ürettiğini, bu taktiklerin grup içinde dolaşıma sokulduğunu -bir hafızadan beslendiğini- ve bir alan inşa ettiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: *Suriyeli mülteciler, yerliler, enformel tekstil sektörü, mücadele, taktik, alan*

7.Oturum

Siyaset, İktidar ve Devlet

Moderatör: Tülin Ural

1.Sunum

İdeolojik Bir Araç Olarak Oyun ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinde At Yarışları

Deniz Kılıç

Özet

Bu araştırma, devletli toplumlarda siyasal iktidar(lar)ın oyunu ideolojik bir amaç doğrultusunda araçsallaştırdığını tarihsel örneklerden hareketle incelemektedir. Araştırmanın yöneldiği oyun alanı at yarışlarının oynatıldığı hipodromlar kapsamında sınırlandırılarak, siyasal iktidar tarafından denetimli bir şekilde oynatılan şans oyunları ile ilişkisi yönünden ele alınmaktadır. Johan Huizinga'nın kültür ve oyun ilişkisi üzerine çözümlenmelerinden hareketle, at yarışlarının farklı siyasal formasyonlarda işaret ettiği anlam değişmektedir. "Düzenli" at yarışlarının ortaya çıktığı Antik Olimpiyat oyunlarında, şehir devlet sistemli siyasi formasyonda barındırdığı anlam ile İmparatorluk Roma'sının siyasi formasyonu içerisindeki anlam farklılaşmaktadır. Oyunun farklı siyasi formasyonlar içerisinde iktidar tarafından kullanımı, bu çalışmada Türkiye Cumhuriyeti tarihi özelinde tartışılacaktır. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, siyasal iktidar tarafından Cumhuriyetin ilanından önce at yarışlarına yasal düzenlemeler getirilmesi, oyunun siyasal niteliğine dair dikkat çekici bir örnektir. Siyasal iktidarın şans oyunlarını oynatmaya yönelik yaptırımlarını Marksist perspektifin tarih çözümlemesine dayanarak araştırarak olan bu tez çalışması, literatür içerisinde Türkiye geneli şans oyunları kapsamında yürütülen sosyal bilim araştırmalarından farklılaşmaktadır. Literatür içerisindeki bu araştırmalar, oyunu oynayanlar tarafından değerlendirilerek, siyasal iktidarın oyun ile ilişkisini arka planda bırakmaktadır. Bu tez çalışması, oyunu, oynayanlar tarafından ele almaktansa oynatan yönüyle ele almayı tercih ederek, at yarışlarının siyasal iktidar tarafından ideolojik bir araç olma niteliğini tartışacaktır. Yöntemsel olarak temel veri, literatür taraması ile elde edilmektedir. Bu doğrultuda çalışma bir tür kültür tarihi araştırması kapsamında kanun metinleri, arşiv

taramaları, gazete yazıları, müzakereler gibi alanın bütününe yönelik bakış sağlayacak veri toplama teknikleriyle yürütülmektedir

Anahtar Sözcükler: *ideoloji, siyasal iktidar, oyun, şans oyunları, at yarışları*

2.Sunum

Merhametin Ekonomi Politikası: Mağrur, Madun ve Melânkoli

Hakkâri’de Aşiret Kampları Örneği

Özcan Kırbıyık

Özet

Bu çalışmada, Hakkâri kentinde, 90’lardaki çatışmalı ortam nedeniyle Irak sınırındaki köylerini boşaltmak zorunda kalmış olan aşiretli köylülerin; aşiret bazlı olarak hazine arazilerine veya toprak ağalarının kendi aile mülkü veya devlet kurumlarıyla kurduğu muhtelif ilişkiler neticesinde kurulan ve yeni bir sosyal mekânı ifade eden “aşiret kamplarını” açıklamayı amaçlamaktayım. Bu çalışma, 4 aylık bir süre boyunca yapmış olduğum alan çalışması ve literatür taramalarına dayanacaktır.

1992’de, Şemdinli’nin Üzümkıran köyünde başlayıp, sırasıyla 1993 Yüksekova’nın Yazılı, 1994 Şemdinli’nin Güzelkonak, 1995 Yüksekova’nın Dilekli ve yine 1995 Doğanlı, 1996 Anür aşiret kamplarının kurulması, geçici bir istisna halini ifade ettiği düşünülürken, ilerleyen zamanlarda bu iskân politikasının yerel aygıtlarla (aşiret ağaları, geniş toprak sahipleri vs.) ortaklaşarak yürüttüğü sürekli bir sosyalizasyon sürecine evrilmiştir. Bu durumun sürekli bir bilinmezlik, öngörülemezlik ve hatta kampta kalanların toprak sahibi olan kişi veya ailelerin vicdanına seslenmeleri ve toplumsal anksiyete hallerini beraberinde getirmiştir. Bununla beraber tapusuzluk hali, kamp sakinlerinde, “toprağı bahşeden” ailelere “saygı” görüntüsü altındaki bir “itaati” doğurmuştur. Yine özellikle yazın, bu aşiret kampları, toprak sahibi ağa aileleri için ucuz iş gücü mekânları olmaktadır. Benzer şekilde, seçim dönemlerinde bu kamplar, toprak sahipleri açısından birer “oy deposu” olarak ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak; aşiret kamplarına ilişkin yapılmış herhangi bir akademik çalışma henüz mevcut değil. Bu şekilde, ülkemizdeki sosyal ve siyasal atmosferin neden olduğu yeni bir sosyo-politik mekân olan aşiret kamplarını ve bu mekânlarda gündelik hayat içinde toprak sahibi ve köylüler arasında görünür olan “merhamet” duygusunun ekonomi-politiğinin görünen yüzüne dönüşmesi izah edilecektir.

Anahtar Sözcükler: *Aşiret, aşiret kampları, merhamet, ekonomi politik, madun, mağrur*

3.Sunum

Bir Yeraltı Ekonomisi Olarak Definecilik: Van Örneği

Kübra Kurt

Özet

Van’ın ekonomik ve toplumsal sürecinde ‘defineciliği’ meşrulaştıran faktörleri araştıran bu çalışma, kavramsal çerçevede ekonominin millileştirilmesi, devlet aklı ve kapasitesine odaklanarak millileştirilemeyen bir enformel sektör olarak defineciliği irdelemiştir. Van’ın definecilikle kurduğu ilişki-ye, Geç Osmanlıdan bugüne nüfus, etnisite ve iskan politikalarının yarattığı ekonomik dinamikler ve özellikle Ermenilerin, Rumların ve Yahudilerin yerlerinden edilmeleriyle meydana gelen mülklerin el değiştirme süreci üzerinden bakılmıştır. Devamında çalışma, literatür taraması ve saha çalışması ile desteklenmiştir. Disiplinler arası kaynaklar taranmış ve defineciliği oluşturan ekonomik, siyasal ve toplumsal süreçler irdelenmeye çalışılmıştır. Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma seçilmiş, Van ili ve ilçelerinde Ermeni gömüsü aramış kişilerle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Sonuç olarak 1915 Ermeni tehciri Van’ın toplumsal iş bölümü ve sermaye birikim sürecini derinden etkilemiş ve bölgede oluşan ekonomik istihdam alanlarının zayıflığı ile bir zamanlar aktivite olarak yapılan defineciliği bir uğraş olarak büyütmüş ve kurumsallaştırmıştır. Şehrin unutulmuş Ermeni geçmişinin gündelik hayatta izini bulmak çok zorken definecilik üzerinden kolaylıkla Ermeni kimliği ile karşılaşmak mümkün olmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Definencilik, gömü, 1915, ekonominin millileştirilmesi, iskan politikaları, devlet akli, Van*

4.Sunum

“Olgusal” ve Dinamik Faktörler Açısından Türkiye’de Yargısal Kararlar

Savaş Dede

Özet

Pierre Bourdieu, The Force of Law adlı denemesinde sosyal bilimlerde hukuku özerk bir alan olarak gören formalizm ile onu egemen bir çevrenin hizmetindeki aygıt olarak gören enstrümantalizm anlayışlarının baskın olduğunu; Kelsen ve Althusser ’in öncülük ettiği bu iki anlayışın da hukukun sosyolojik yönünü görmek için yetersiz kaldığını söylemektedir. Benzer bir durum Türkiye için de söz konusudur. Zira genel olarak hukuku özerk bir alan hatta “yargıcın fil dişi kulesi” olarak gören pozitivist eğilimin yanında onu salt egemenin aracı olarak gören geniş bir kesim bulunmaktadır. Buradaki “hukuk”tan kastın dar anlamda yargı kurumu olması bir yana onu yargı kurumu olarak değerlendirdiğimizde bile gerek örgütün yapılanması gerekse karar alma süreçlerinde toplumsal faktörlerin önemli bir bileşen olduğu görülmektedir. Bu anlamda Türkiye’deki toplumsal yapılanma ve bunlardan kaynaklı tepkilerin de yargı kurumunun hem oluşumunu hem de karar alma süreçlerini etkilediği söylenebilir. Başka deyişle yargı kurumu sadece siyasal ya da hukuksal alandaki ilişkiler tarafından belirlenmemekte, bu ikisini de dönüştürme potansiyeli olan toplumsal faktörlerin etkisinde kalabilmektedir ve bu etki belli durumlarda hukukun üç temel bileşeninden(norm, etik ve sosyal realite) biri olan sosyal faktörlerin ötesinde tepkisel de olabilmektedir. Bu çalışmada yargı kurumunun örgütlenmesinde ve karar alma süreçlerinde toplumsal faktörlerin ne derece ve yönde etkili olduğunu ortaya konmaya çalışılacaktır. Çalışma, toplumsal cinsiyet, sınıf, etnisite gibi yapısal faktörlerin yanı sıra anlık toplumsal tepkilerin de yargı örgütünün kararları üzerinde etkide bulunduğunu iddia edecektir. Çalışma, temel olarak 2017 yılında tamamlanmış olan master tezime dayanmaktadır. Ancak tezde kullanılan ve yargı örgütünün olgusal yönünü ortaya

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

koymaya çalışan istatistiksel veriler güncellenecek, önceki 19 mülakata ek olarak hakimlerle yapılan beş adet mülakat daha verilere eklenecektir.

Anahtar Sözcükler: *Hukuki pozitivizm, hukuk sosyolojisi, "yargı bağımsızlığı", sosyolojik faktörler.*

8.Oturum

Kültürel Çalışmalar -A

Moderatör: Özlem Avcı Aksoy

1.Sunum

Durkheim'ın Gözünden Yeni Türk Sineması'na Bakmak: Bunalım ve İntihar

Eda Çekemci

Özet

Yeni Türk Sineması dönemi, Türk Sineması dönemleştirmelerinde Yeşilçam Dönemi'nden sonra geldiği kabul edilen, Yeşilçam'ın içinden doğan ve bu anlamıyla hem Yeşilçam anlatısının izlerini taşıyan hem de Yeşilçam anlatısına zıt bir anlatıyla temellenen bir sinema anlayışına sahiptir. İki anlatı arasındaki farklılıklar, içinde bulunulan dönemlerin toplumsal etkileriyle şekillenmiştir. Bu toplumsal etkiler, Yeni Türk Sineması'nı belirgin bir bunalım atmosferi ile karakterize kılmıştır. Çalışmada, bunalım atmosferinin oluşum süreci iki dönem arasındaki anlatı farklılaşması üzerinden tarihsel-sosyolojik yöntemle incelenmiş, bunalım atmosferinin bir sonucu olarak dönemin filmlerinde sıklıkla üretilen intihar söylemi Emile Durkheim'ın intihar kuramından yararlanılarak toplumsal bir bakışla irdelenmiştir. Yeni Türk Sineması dönemi örneklerinden Anayurt Oteli (Ömer Kavur, 1987), Eşkîya (Yavuz Turgul, 1996), Pus (Tayfun Pirselimoglu, 2009), İşe Yarar Bir Şey (Pelin Esmer, 2017), Ahlat Ağacı (Nuri Bilge Ceylan, 2018) filmleri, bunalım atmosferi ve intihar söylemi üzerinden betimsel analiz yöntemiyle incelenmiş; son dönem Türk Sineması'nda özgeci tipte intiharların bencil ve kuralsız intihar tipleriyle karma bir şekilde görüldüğü ve toplumsal çıkmazlarla şekillenen toplum-birey ilişkilerinin ortaya çıkardığı bunalım halinin intiharların altında yatan ana neden olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Yeni Türk sineması, bunalım, Emile Durkheim, intihar, sosyoloji*

2.Sunum

Çoksesli Batı Müziği ve Kültür İlişkisi Üzerine Göstergebilimsel Bir İnceleme

İpek Akanay

Özet

Müzik, içinde üretildiği toplumun yaşayışına, deneyimlerine, iletişim biçimlerine dair pek çok anlamın izinin sürülebileceği kültürel bir üretdir. Dolayısıyla bestecilerin yapıtlarında, çağdaşı veya o dönem konusunda bilgili dinleyicinin fark edebileceği, kültürel olarak paylaşılan çeşitli anlamlar mevcuttur. Müzikte kelimeler olmaksızın, ezgisel ve ritmik yapılarla zihinde birtakım imgeler canlandırabilmek mümkündür. Böylece müzik, pek çok anlama açılabilen, çağrışımların görülebildiği, toplumsala dair birtakım çıkarımların yapılabileceği bir göstergeler sistemi olarak incelenebilir. Bu bağlamda, müzikal göstergebilimsel yöntem ve *Topic* teorisi, müziğin taşıdığı anlamların keşfedilmesine imkân tanımaktadır.

Teorisyenler, 18. yüzyıl çalgısal yapıtlarında (senfoni, sonat vb.) kültürel olarak paylaşılan birtakım müzikal göstergeler tespit etmiştir. Bu doğrultuda müzikolog Leonard G. Ratner, müzik yapıtlarında dış dünyaya yapılan atıfları (ibadet, eğlence, dans, tören, askeri, av vb.) imleyen *Topic* kavramını literatüre kazandırmış, ardından gelen müzikologlar ise *Topic* teorisini geliştirmiştir. Bu konvansiyonel müzikal göstergeler, dönemin toplumsal yapısıyla bağlantılı, kültürel olarak paylaşılan müzik stillerinden veya türlerinden meydana gelmektedir. Müziklerde *Topic*'e örnek olarak, menuet, vals, av stili, Türk müziği, marş verilebilir. Söz gelimi, Wolfgang Amadeus Mozart'ın *Die Entführung aus dem Serail* (Saraydan Kız Kaçırma) adlı operasında Türk müziği *Topic*'i saptanmıştır.

Bu çalışmada, seçilen yapıtların müzikal söylemlerinde kültürel karşılığı bulunan ezgisel, armonik, ritmik ve dokusal ortaklıkları incelemek hedeflenmiştir. Yöntem olarak müzikal göstergebilim ve *Topic* teorisine başvurulmuştur. Sonuç olarak müzik, içinde üretildiği toplumun kültürel birikimine dair anlamlar taşır. 18. yüzyıl repertuarında saptanan ortak müzikal göstergelerin (*Topic*), 19. ve 20. yüzyıl yapıtlarına yeni müzikal parametreler çerçevesinde yansydıkları belirtilebilir.

Anahtar Sözcükler: *Müzik ve kültür ilişkisi, Müzikal göstergebilim, Topic teorisi.*

3.Sunum

Sahra-altı Afrikalı Göçmenlerin İstanbul'daki Müzik ve Dans Etkinliklerinde Sosyal Ağların Rolü

Eda Öykü Öztürk

Özet

Sahra-altı Afrika ülkelerinden Türkiye'ye gelmiş göçmenler arasında müzik ve dans icra edenler de bulunmaktadır. Müzisyenlik ve dansçılık çoğu zaman göçmenler için düzenli kazanç sağladıkları kalıcı işler olmasa da İstanbul'daki çeşitli restoran, bar, gece kulübü, dans ve müzik okullarında, profesyonel ve amatör düzeyde çeşitli müzik ve dans etkinlikleri yürütülmektedir. Müzik ve dans işlerini bulmakta ve işverenlerle tanışmakta çeşitli aktörlerin iş verenler ve aracılar olarak etkin rolde oldukları görülmektedir. Müzik ve dans etkinlikleriyle bağlantılı olan sosyal ve ekonomik ağlar bu aracı kişiler çevresinde kurulmaktadır.

Bu çalışmada, bu sosyal ve ekonomik ilişkileri mümkün kılan aracılar, bu ilişkilerde etkili olan icra mekanları ve bu mekanlar üzerinden oluşan gruplaşmalar tespit edilmeye çalışılmaktadır. Araştırma verisi, restoran, kafe, gece kulübü, kilise gibi icra mekanlarında ve konser, festival gibi çeşitli etkinliklerde yapılan gözlem ve göçmenlerle yapılan derinlemesine görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. 2020-2022 yılları arasında gerçekleşen araştırma sonucunda elde edilen veri UCINET veri analiz programı aracılığıyla görselleştirilmiş, oluşan haritalar üzerinden sosyal ağlar analiz edilmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda söz konusu ilişkilerin ve gruplaşmaların, icra edilen müzik türünü, hatta dansçılık veya müzisyenlik yapma tercihleri ve icra edilen çalgı gibi müziğe ilişkin unsurları; dolayısıyla Sahra-altı Afrikalı göçmenlerin müzik ve dans pratiklerini belirlediği ve faaliyetin ekonomik boyutunu doğrudan etkilediği anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Sahra-altı Afrikalı göçmenler, göçmen ağları, ağ analizi, göçmenlerin müzik ve dans pratikleri.*

4.Sunum

Her Gece Birlikte Şarkı Söylemek: Türkiye'de Kentli Dindar

Kadınların Kültürel Pratikleri

Ece Esmer

Özet

Türkiye’de dindar Müslüman kadınlar 80’lerden 2000’lere kadar İslamcı muhalefetin öznelere olarak ve 2002’de AKP’nin iktidara gelmesiyle birlikte ağırlıklı olarak yeni oluşan muhafazakâr tüketim kültürünün tüketicileri olarak sosyal bilimcilerin ilgisini çekmiştir. Ancak literatürde Türkiye’deki dindar Müslüman kadınların kültürel üretim alanlarındaki varlıklarına yönelik yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bu araştırma, orta-sınıf, dindar, genç Müslüman kadınların kültürel pratiklerinin, kimlik ve aidiyetlerini ve Türkiye’nin politik ve kültürel iklimi bağlamında kültürel alanlarını nasıl şekillendirdiğini inceleyen bir vaka çalışmasıdır. Bu çalışma, dindar genç kadınlardan oluşan bir müzik grubunun aile, din, politika ve geleneğe ilişkin unsurları ne ölçüde kabul ettiğini ve kültürel üretim süreçlerine aktif katılımlarıyla kamusal alanda kimliklerini nasıl oluşturduklarını göstermeyi hedeflemektedir. Araştırma, bu orta sınıf dindar Müslüman genç kadınların birer fail olarak, AKP’nin milliyetçi ve muhafazakâr politikaların etkisi altında şekillenen kamusal alanda kendilerini nasıl konumlandıklarını, bu politikaları ne şekilde tercüme ettiklerinin ve bu politikalara gösterdikleri reaksiyonlar ile kültürel üretim biçimleriyle nasıl bir kamusallık oluşturduklarının bir açıklamasını sunmayı hedeflemektedir. Üç yıl süren etnografik saha araştırmasında bu müzik grubunun tüm konser, dinleti ve ülke içi turnelerine aktif katılım sağlanmış, dinleyicilerle ise derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu saha çalışması 2018-2021 yılları arasında ve Horizon 2020 çerçeve programı altında sürdürülen, 770464 no’lu ve CHIEF (Cultural Heritage and Identities of Europe’s Future) başlıklı araştırma projesi kapsamında yürütülmüştür.

Anahtar Sözcükler: *Gençlik, Müslüman kadın, kamusalılık, kültürel alan, din*

9.Oturum

Ekoloji, Tarım ve Kır -A

Moderatör: Özlem Güçlü

1.Sunum

Çevreye Yönelik İnsan Müdahalesinin Yarattığı Çok Boyutlu Değişimlerin Yerel Halkta Oluşturduğu Düşüncelerin Ekolojik Paradigmalar Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Çanakkale-Kaz Dağları Örneği

Simay Dindar

Özet

Bu araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yapmış olduğum tezin sunum haline getirilmesinden oluşmaktadır. Çalışma, Çanakkale Kaz Dağları Kirazlı maden sahasında gerçekleşmiş olan altın arama faaliyetlerinin doğal yaşam alanlarında ve çevrede meydana getirdiği değişikliklerin o bölgede yaşayan yerel halk nezdinde nasıl algılandıkları ve onların bu konudaki düşüncelerini araştırıp Aydınlanma ile birlikte değişen insan-doğa algısı kapsamında ve ekolojik paradigmlar ekseninde incelenip araştırılmasını konu almaktadır. Bu doğrultuda Kaz Dağları Kirazlı maden sahasına yakın olan bireylerin arasından ve aynı zamanda Çanakkale Merkez'de bulunan farklı meslek gruplarından toplamda 24 kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın asıl amacı öncelikle insanın doğayla ilişkisindeki değişimler göz önünde bulundurulduğunda oluşan ekolojik krizlerin sebepleri ve sonuçlarıyla birlikte ele alarak farklı çözüm önerileri sunan ekolojik paradigmlar incelenmiş daha sonra ise Kaz Dağları'nda maden arama faaliyetleri sonucunda oluşan çevresel değişimlerin farklı demografik özelliklere sahip, farklı meslek grupları, yaş ve eğitim düzeylerine sahip halk tarafından nasıl anlamlandırıldığını bu kuram ve paradigmlar eşliğinde analiz edilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda ilgili literatür incelenmiş ve nitel teknikler ile saha araştırması yapılmıştır.

Çalışmada, Çanakkale'de Merkez ve Kirazlı maden sahasına yakın köy ve ilçelerde yaşayan amaçsal olarak seçilmiş toplamda 24 kişi ile yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşme

gerçekleştirilmiştir. Sonuç bölümünde yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen veriler ile yerel halkın görüşleri çeşitli ekoloji kuramları çerçevesinde incelenip nitel araştırma yöntemleri ile analiz edilmiştir. Bu bağlamda elde edilen verilerde sonuç olarak ekonomik anlamda çıkar sahibi olmayan kişilerin altın madeni faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine olumsuz bakarak istemedikleri tespit edilmiş, ayrıca sosyo-ekonomik açıdan bölgesine yardım sağlanan kişilerin ise sessiz kalmayı tercih ettikleri gözlemlenmiş ve madencilik sonucunda katılımcıların gözlemlediği kadarıyla çevrede oluşan değişimlerin tarım arazilerini etkilemediği fakat Kaz Dağları'ndaki ormanlık bölgelerin ve doğal yaşam alanlarının yok edildiği sonucuna görüş birliği ile varılmıştır. Bu değişimlerin geri dönüşümünün yani ağaç dikim ve rehabilite çalışmalarının ise uzun vadede sürse bile ekosistemin geri gelmesi konusunda halkın umutlu olduğu yine de durdurulan çalışmalar çerçevesinde siyanürün kullanılmadığı ama siyanür kullanılsaydı eğer geri dönüşümün imkansız olacağı ve bu konudaki korkuları tespit edilmiştir. Katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmelerde teknolojinin çevre söylemlerine etkisi ve ekolojik sorunların teknoloji sayesinde giderilebileceği hususundaki bulgularda yerel halk, faaliyetler sırasında çevre dostu teknoloji kullanılarak ya da siyanüre gerek kalmadan altın arayışı gerçekleştirilebildiğinde faydası olacağını fakat siyanürle toprak ve sular zehirlendikten sonra teknolojinin bunu değiştiremeyeceğini aynı zamanda çok maliyetli olduğu için ve devletin dikkatli bir şekilde denetlemesi gerektiği için bu durumun zor olduğunu bu nedenle şirketlere güvenmediklerini dile getirmişlerdir. Araştırmanın sonunda görülmüştür ki, teknolojik maliyetten kaçınmayıp çevre dostu bir teknoloji ile çevreye en az zarar verecek işlemler yapılmalıdır. Bir bölgede çevresel değişim meydana gelecekse eğer o bölgenin yerel halkının fikrinin sorulması gerekmektedir. Aynı zamanda halk eğitilip çevrecilik konusunda bilinçlendirilirse eğer bu konuda daha derinlikli görüşlerini dile getirebilirler ve son olarak devletin madencilik faaliyetlerinin gerçekleştirileceği bölgeyi sıkı bir denetime tabii tutması doğanın korunması açısından önemlidir.

Anahtar Sözcükler: *Ekoloji, Çevre, Ekolojik Paradigmalar, Ekolojik Kriz.*

2.Sunum

Düzce Arapçiftliği Mahallesinde Kırsal Dönüşüm ve Mekânsal Örgütlenme: Yaşam Ağlarının Prekaryalaşmasının Etnografik Bir İncelemesi

Osman Furkan Aydın

Özet

Tezimin konusu Düzce Arapçiftliği köyündeki mekânsal organizasyon üzerinde etkili olan yapı ve olguların neler olduğuna ve bu yapı ve olgulardaki tarihsel değişimlerin coğrafya, yerleşim, üretim ilişkileri ve mekândaki gündelik hayatı kuran insan ve insan olmayan fâiller üzerinde yol açtığı sonuçlara ilişkindir. Kırsal mekânlar hem somut olarak hem de akademik bir araştırma nesnesi olarak önemini arttırmakta. Kırsalın yeniden keşfi ile kentsel mekanlardan kırsala göç oransal olarak büyümekte; küresel çapta artan mekânsal bağlantısallık ve kırsalın niteliklerinde meydana getirdiği değişimler akademik ilgiyi de kırsal mekânlar üzerinde toplamaktadır. Özellikle 1970'lere kadar kırsal yerleşim formlarının bir karşıtı yahut ileriki bir evresi olarak imlenen kent modern yaşamın bir arketipi olarak kavramsallaştırılıyordu. Bununla paralel olarak kentleşme ve kalkınma ülküsü, vadettiği refah ile toplumsal tahayyül vepolitik ajandanın hâkim paradigması olmayı sürdürüyor. Fakat kırsal yeniden yapılanmanın ve kente özgü olduğu varsayılan toplumsal formasyonların yayılmasının yarattığı ekolojik problemler, tarım, gıda ve hayvan sorunu, kültürel tahribat ve refahın bölüşümündeki eşitsizlikler sıradan insanlar ve sosyal bilimciler için kırsalın yeniden keşfedilmesine yol açtı. Amacım alan olarak seçilen köyde yaşanan mekânsal deneyimden, sosyo-ekonomik ilişkilerden, bu ilişkilerin aktörlerinden başlayarak; yerel pratiğin önceliğini teslim ederek mekânın özgül nitelikleri ve bu niteliklerin küresel örüntülerle ilişkisi içerisinde konumlarını analizdir. Etnografik gözlemlerim sırasında, mekânsal deneyim ve kültürle ilişkisi noktasında Descola'dan mülhem "peyzaj" kavramının oldukça işlevsel olduğunu ileri sürüyorum. Nitekim bir mikro kozmos olarak evin düzeni, hem köyün kozmolojik hiyerarşisine ve hanenin ekonomik ilişkileri çerisinde kapladığı alana dair hem de insan olmayan aktörlerin bu alan içerisindeki failliklerine dair önemli açılımlar sağlamaktadır.

Anahtar sözcükler : *Kırsal sosyoloji, mekansal analiz, peyzaj, ekoloji*

3.Sunum

Zoonotik Hastalıkların Öncüsü Olarak Endüstriyel Hayvancılık: H5N1 Kuş Gribi (Avian Influenza) Örneği ve Türkiye’de 2005-2006 Kuş Gribi Salgını

Deniz Diler

Özet

Her yıl yaklaşık 78 milyar kara hayvanı ve milyarlarca balık vücut parçaları ve sıvılarından metalar üretilmesi için kapatılmakta, sömürülmekte ve öldürülmektedir. Gittikçe yoğun hale gelen et ve hayvan “ürünleri” üretim endüstrilerinin kısılcacında genetik manipülasyon, sürekli hareket kısıtlaması, beslenme kontrolü, kronik ağrı ve otomasyon yoluyla ölüme maruz kalırlar. İçerisinde olduğumuz pandeminin kaynağı olan virüsün ve yeni ortaya çıkan patojenlerin %73’ünün zoonotik olduğu düşünüldüğünde (Jones ve diğerleri, 2013) kapitalist endüstriyel hayvancılığın devasa kapasitesi ve pratiklerinin insan-olmayan hayvanlara olan etkilerinin de ötesinde “çok-türlü” sonuçları olduğu ileri sürülebilir. İnsan ve insan-olmayanların sağlığının birbirine dolaşıklığı “tek sağlık” perspektifi üzerinden tartışılrsa da, endüstriyel hayvancılığın kapitalist temeline işaret edilmesi gerekir. Farklı disiplinlerden araştırmalar çok sayıda hayvanın yoğun koşullarda barındırılması, canlı hayvanların uluslararası ticareti, işçilerin korumasız çalışma koşulları, vahşi yaşam alanlarına zarar verilmesi gibi endüstriyel hayvancılık şirketlerinin temelde büyük ölçekli üretim ve sermaye birikimi amacıyla yaptıkları pratiklerin patojenlerin insanlara bulaşır hale gelmesi için ideal ortamlar yarattığını göstermektedir. Bu çalışma da, endüstriyel hayvancılık ve zoonotik hastalıklar arasındaki ilişkiye, 347 milyon kuşun öldürülmesiyle sonuçlanan kuş gribi ile endüstriyel “kanatlı” sektörü arasındaki bağlantı üzerinden odaklanmayı amaçlıyor. Çalışma öncelikle virüsün 2003-2006 yılları arasında dünyanın çeşitli bölgelerinde salgınlara yol açan yüksek patojenik H5N1 alt türüne ve “kanatlı” sektörünün rutin pratiklerine odaklanarak endüstrinin nasıl kuş gribini üretir hale geldiğini araştırarak. Sonrasında Türkiye’deki 2005 ve 2006 yılları arasındaki kuş gribi salgınına inceleyip entegre “kanatlı” şirketlerinin devlet ve medyayla ittifak içerisinde salgından nasıl kazançlı çıktıklarını ve uzun vadede üretim kapasitelerini arttırdıklarını tartışacaktır. Böylelikle endüstriyel hayvancılığın kapitalist temelini vurgulamayı, ve insanların ve insan-olmayanların sermayeden bütüncül özgürleşmesi tartışmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: *endüstriyel hayvancılık, kuş gribi, zoonotik hastalıklar, kanatlı sektörü, bütüncül özgürlük.*

4.Sunum

Kasitli Topluluklar (Intentional Communities) Olarak Ekolojik Topluluklar

Saim Buğra Kurban

Özet

Bu çalışmada ekolojik topluluklar kasıtlı topluluk (intentional community) olarak incelenecektir. Ekolojik topluluklar son zamanlarda daha çok karşılaştığımız ve görünürlük kazanmış durumdadır. İletişim kanallarının çeşitlenmesi ve sınırlarının genişlemesi ile artık kent hayatı içindeki insanların da karşısına ekolojik topluluklarla ilgili bilgiler ve içerikler sık çıkmaktadır. Ekolojik topluluklar, Global Ecovillage Network tanımına göre geleneksel ve kasıtlı olarak ikiye ayrılır. Bu araştırma kasıtlı topluluk olarak tanımlanabilecek ekolojik toplulukları konu almaktadır. Ekolojik toplulukların kuruluşu, gönüllü katılımı, gündelik hayatın organizasyonu, kendilerini sunum şekilleri ve toplumsal değişme bağlamında vaatleri ele alınacaktır. Önce, kasıtlı toplulukların geçmişine değinilerek, Kuzey Amerika ve başka yerlerdeki kolonici faaliyetler ve Kibbutz oluşumlarına değinerek bir tarihsel plan tartışılacak. Öte yanda günümüz komünlerine varan 1960'larda hareketlenen toprağa dönüş hareketi kısaca hatırlatılacak Ekolojik topluluklar nasıl kurulmaktadır? En önemli öğelerden olan gönüllülerin topluluğa katılımı süreci nasıl işlemektedir? Çoğunlukla, alternatif bir yaşama pratiği üretme konusunda hedefleri olan bu topluluklarda gündelik hayat nasıl organize edilmektedir? Ekolojik topluluklar, kendi içinde sınırları ve amacı belli topluluklar olarak topluluk dışını nasıl değerlendirmektedir? Benzer bağlamla, topluluk dışından algılanış biçimleri nasıl örüntüler içermektedir? Ve önemli bir başka husus; toplumsal bir dönüşüm yaratma amacıyla olan bu toplulukların bu konuda vaatleri neler olabilir? Bunların yanında, bir kasıtlı topluluk türü olarak ekolojik topluluklar hangi koşullar çerçevesinde bir arada kalabiliyor ve gelişebiliyor? Yukarıda sunulan sorulara cevaplar ararken 2018 ve 2019 yıllarında yürütmüş olduğum saha çalışmasından elde edilen veriler sunulacak.

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

Anahtar Sözcükler: *Kasıtlı topluluklar, ekolojik topluluklar, toplumsal dönüşüm, çevre, organizasyonlar.*

10.Oturum

Beden, Sağlık ve Tıp -A

Moderatör: Feryal Saygılıgil

1.Sunum

Uykudan Fazlası: Uykunun ve Uykusuz Öznenin Politikleştirilmesi

Merve Gizem Uğur

Özet

Bu çalışmada kapitalist üretim ve tüketim süreçlerinin insani deneyimlerin düzenlenmesine, özellikle de uykunun düzenlenmesine dayandığı iddiasından yola çıkılarak içinde bulunulan yeni “uykusuz” insan/özne yapım aşaması 20. yüzyıldan bugüne değin özellikle Sovyet Rusya’daki kitlesel modernleşme hareketleri üzerinden incelenecektir. Çalışmada spesifik olarak Rus mimar ve ressam Konstantin Melnikov’un “Uyku Sonatı” (*Sonata of Sleep*) ya da “Uyku Enstitüsü” adlı projesi incelenecektir.

Susan Buck-Morss’a göre “[y]irminci yüzyılın rüyası kitlesel ütopyalar inşa etmektir” (2004, s. 7). İster kapitalist ister sosyalist olsun 20. yüzyıldaki sanayi odaklı modernleşme hareketlerinin itici gücü bu ütopyik tahayyüller idi. Bu kitlesel ütopyalar ve gelecek tahayyülleri yöneticiler tarafından kitlesel modernleşmenin sağlanması için kullanılmıştır. Bunun dışında bu kitlesel ütopyaların ortak noktalarından biri de insan-makine arasındaki etkileşimi artırmalarıdır. İnsan-makine arasındaki etkileşimin artırılması temelde üretim ve tüketim süreçlerinin kesintisiz hale getirilmesini sağlar. İnsanı, insan olmayana yaklaştıran her türlü çaba temelde yaşamın fiziksel, zihinsel ve biyolojik tabakaları arasındaki ayrımların yok olmasına ya da belirsizleşmesine neden olur.

Bugün dünyamızda 7/24 sürekli işleyen kapitalist ticaret akışlarına ve çalışma-tüketme ilişkilerine yönelik bir altyapı mevcuttur; şimdi ise iddiamız şu ki bu akışlara ve ilişkilere uygun; uyumadan üretip-tüketebilen yeni özneler yapılmak istenmektedir. Çalışmada uykuyu kontrol etmek için iktidar tarafından kullanılan beden teknolojilerini açıklamak için de bu çalışmanın sınırları içinde ürettiğimiz özgün bir kavram olan “uyku teknolojileri” kavramı kullanılacaktır. Uyku teknolojileri kavramı, Foucault’un “beden teknolojileri” kavramına

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

referansla üretilmiştir. Uyku teknolojileri kendi içinde temel iki kurucu ögesi olarak açıklanacak olan; içselleştirilmiş kapitalizm ve ilaç endüstrisi başlıkları altında tartışılacaktır. Bu çalışmanın amacı, teknoloji ve kapitalist üretim-tüketim süreçlerinin yoğunlaşması ile bulanıklaşan insan yaşamının sınırlarını, insanın yaşamsal deneyimlerinden biri olan uyku üzerinden yeniden okumaktır. Çalışmada uyku, “biz”i insan-makine etkileşimine yaklaştırmayı amaçlayan beden teknolojilerine, Foucault’un “toplumun biyolojik modernlik eşiği” adını verdiği o eşiğin aşıldığı durumlarda kullanılacak bir direniş pratiği ve tarihsel süreç içindeki yeri ve bedeni kontrol etmeyi isteyen iktidar mekanizmaları ile olan ilişkisi üzerinden politik bir mesele olarak yeniden okunacaktır.

Jonathan Crary’nin deyimiyile “[u]yku, canlıların modernleşmenin sözde karşı konulamaz kuvvetleriyle bağdaşırılığının sınırları olabileceğinin akıldışı ve tahammül edilemez bir teyididir” (2015, s. 23). Kapitalizm, aşk, açlık, vb. gibi ‘kişisel olan politiktir’ tezi ile savunulan birçok insani deneyimi, mevcut tezi içselleştirmek suretiyle alınıp satılabilir birer meta haline getirmeyi başarmıştır. Modernleşme süreci içinde çalışma ve tüketim alanları da dahil olmak üzere teknolojinin yaşamın fiziksel, biyolojik, zihinsel tabakalarındaki hakimiyeti, insanı, teknoloji ve teknik bilgi ile kuşatılmış bir yaşam (çağ) ile baş başa bırakmıştır. Fakat insanın teknoloji ve onu kuşatan dünya ile ilişkilene hali bitmiş bir süreç değildir. Bu süreç sürekli oluş halindedir. Böyle bir durumda uykuyu modernleşmenin karşı konulamaz gücüne, yaşamın her alanına sızan teknolojiye ve kapitalizme karşı yeniden düşünmeyi sağlayacak düşünme biçimi “kişisel olan politiktir” tezi içinden gelmeyecektir. Böylesi bir durumda “...kişisel olanın politik olduğunu savunmanın en iyi yolu bugün onu; ‘kişisel olmayan kişiliktir’ şeklinde...” (Uğur, 2020, s. 121) yeniden okumak olacaktır. Bugün uykuyu “kişisel olan politiktir” şeklinde savunmanın yeterli olmadığı iddiasından yola çıkarak kapitalizm tarafından içselleştirilerek büyük firmaların satış sloganı haline gelen, “kişisel olan politiktir” argümanını “kişisel olmayan kişiliktir” şeklinde yeniden düzenlemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *Uyku, Uyku Teknolojileri, Beden Teknolojileri, Konstantin Melnikov, Uyku Enstitüsü*

2.Sunum

İktidar ve Çıkar Kesişiminde Türkiye’de Manevi Bakım Üzerine Bir Meta Analiz

Hatice Sena Arıcıoğlu

Özet

Neoliberal yeniden yapılandırma süreçleri, uluslararası göç, nüfusun yaşlanması ve sağlık sistemlerinde gözlenen dönüşümlerle birlikte, ‘bakım’ kavramı birçok literatürün odak noktası haline gelmiştir. Ayrıca, COVID-19 pandemisi, ‘bakım’ kavramını hayatlarımızın merkezine koymanın aciliyetini gösteren küresel bir krizi işaret etmektedir. Bu çerçevede toplumsal bakım süreçlerine ilişkin sosyolojik teori ve araştırmalar yeniden sorgulanırken, manevi bakım literatürü bu sorgulamanın dışında kalmaktadır. Manevi bakım literatürünün son beş ila yedi yılda gelişim gösterdiği Türkiye gibi örneklerde dahi, araştırmaların amacı teorik ve pratik alanda yerleşmiş fikirleri pekiştirmek olmuştur. Bu bariz durgunluk karşısında, bu çalışmada Türkçe yazın üzerine bir meta analiz ve sentez yapılmak suretiyle, manevi bakım literatürü yapıcı bir şekilde çözümlenmekte ve Türkçe yazının konumu belirlenmektedir. Türkiye bağlamı akademik bilgi aktarımı ve pratik uygulamalar arasındaki kopukluğun gözler önüne serilmesi açısından değerlidir. Literatürü oluşturan eserlerin nicel olarak tespit ve analizinin (82 eser) ardından, meta-sentez aşamasında analitik bileşenler tespit edilmiş ve Türkiye’de manevi bakım olgusu anlaşılmasına çalışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre, betimleyici yaklaşımların ötesine geçmenin yolu profesyonel, siyasi, ekonomik ve piyasaya bağlı çıkarların manevi bakımı şekillendirmedeki rolünün tespit edilmesi ve ortaya konmasıdır. Manevi bakım literatürüne hakim olan evrenselci, özgecil ve müdahaleci yaklaşımlar, sakatlık çalışmalarının gün yüzüne çıkardığı iktidar sorunsalının üstünü örtmektedir. Hemşirelerin profesyonelleşme çabaları ve yüksek maliyetli yaşam sonu bakım hizmetleri yerine kamu harcamalarını azaltan manevi bakım uygulamalarının yeni bir ölüm ekonomisi oluşturması üstü örtülen tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bunun yanı sıra, Türkiye’de manevi bakım alanında dini ve manevi otoritenin nerede konumlanacağı sorusu “spiritüel” bakım olgusunun evrensellik iddiasını sarsmaktadır. Meta analiz sonuçlarına göre, gelecek araştırmalarda bu konu, bakım *ilişkisi* üzerinden ele alınmalı ve sosyolojik ve sosyal politika perspektifleri entegre edilerek iktidar, çıkar ve otorite hususları derinlemesine incelenmelidir.

Anahtar Sözcükler: *Bakım, Manevi Bakım, Palyatif Bakım, Yaşam Sonu Bakımı, Türkiye*

3.Sunum

Acıyı Hafifsemek: Sağlıkta Cinsiyet Yanlılığı

Müge Ağat

Özet

Cinsiyetçiliğin bir sonucu olan cinsiyet yanlılığı, bir cinsiyetin diğerine tercih edilmesini ifade etmektedir ve genellikle önyargılara ve kalıp yargılara dayanmaktadır. Cinsiyet yanlılığı, birinin sahip olduğunun farkında olduğu bir şey olabileceği gibi içselleştirilmiş de olabilmektedir. Genellikle erkeklerin, bedenleri hakkında sahip oldukları bilgiler, acıları ve hastalık semptomları hakkındaki söylemleri gerçek, güvenilir kabul edilirken kadınların söylemleri gerçek dışı, güvenilmez kabul edilmekte ve acıları hafifsenmektedir. Cinsiyet yanlılığının tıbbi tanı ve alınan sağlık hizmetlerinin kalitesi üzerinde önemli bir olumsuz etkisi vardır ve bu etki çoğunlukla kadınlar üzerindedir. Cinsiyet yanlılığı tanıda önemli gecikmelere, yanlış tanıya ve hatta ölüme neden olabilmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de kadınların sağlıkta cinsiyet yanlılığı temelinde tıbbi tanı, tedavi ve destek almada yaşadıkları güçlükleri ve acılarının/hastalık semptomlarının gerek doktorlar gerekse yakın çevreleri tarafından hafifsenmesi deneyimlerini kadınların anlatılarını merkeze alarak ve onları yaşadıkları tanı deneyimlerinin aksine “bilen özneler” olarak konumlandırarak araştırmaktadır. Kadınların tanı alma süreçlerine odaklanan bu çalışmada, niteliksel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak videokonferans platformu Zoom üzerinden akut ve kronik, fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklar yaşamış/yaşayan nörotipik ve nöroçeşitli yirmi kadın ile görüşülmüştür. Kadınlar söyledikleri kadar acı çekmiyor oldukları, acılarını abarttıkları, fiziksel yakınmalarının aslında psikolojik olduğu, ilgi çekmeye çalıştıkları, hastalık hastası oldukları gibi kalıp yargılarla karşılaşmaktadırlar. Bu kalıp yargılar kadınların acı (ile) yaşamalarına sebep olmakta ve olumsuz deneyimlerine rağmen tanı alabilmek için ısrarcı olmalarını gerektirmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Cinsiyetçilik, sağlıkta cinsiyet yanlılığı, tanı alma, tıbbi tanı*

11.Oturum

Ekoloji, Tarım ve Kır -B

Moderatör: Faik Gür

1.Sunum

Çaylıkta Feminist Etnografi: Güneysu'da Kadın Emeginin Tezahürleri

Emine Hızır

Özet

Çaylık; çay tarımının yapıldığı araziye ve üzerindeki çay bahçesini ifade etmek için yöresel olarak kullanılan bir terimdir. Engebeli bir coğrafi yapıya sahip olan Rize'nin Güneysu ilçesinde çaylıkların büyük çoğunluğu dağ yamaçlarına kurulan köylerde yer almaktadır. Bu nedenle tarımsal üretimin özneleri olan Güneysulu kadınlar, nerede ikamet ederlerse etsinler (köy, ilçe, kent merkezi, şehir dışı) köyle ve çaylıklarla ilişkilerini sürdürmektedirler. Türkiye'de tarımsal üretim faaliyetlerinde aile ve kadın emeginin yoğun olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu çalışmada genel hatlarıyla Güneysu'da çay tarımının nasıl yürütüldüğüne; hasat öncesi, sırası ve sonrasında yapılan işlere değinilerek kadınların tüm bu süreçlerde üstlendikleri rol ve harcadıkları emek, toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü ve patriyarka bağlamında tartışılacaktır. Güneysulu kadınlar, çalışmanın odağında yer alan ve emeklerinin "görece görünür" olduğu çay tarımı dışında üretim-yeniden üretim faaliyetlerinden sorumludurlar. Kadınların çay tarımının yapıldığı Mayıs-Ekim ayları arası dönemde, yıl boyunca gerçekleştirdikleri geçimlik tarım, ev içi emek ve bakım emeği gibi işleri sürdürmeye devam ettikleri görülür. Herhangi bir ücrete tekabül etmeyen ev işlerine karşın çay tarımı sonucu elde ettikleri –kendi ellerine geçmese bile- gelirin ve evin dışında, ötesinde bir yer olarak çaylıkta geçirdikleri zamanın kadınların toplumsal konumlanışlarını ve kamusal deneyimlerini etkilediği düşünülmektedir. Feminist etnografik araştırmanın imkânlarından yararlanan çalışmada araştırmacı, iki yılı aşkın süredir Güneysu'nun bir köyünde yaşamakta, köydeki kadınlarla birlikte çaylığa, ota, bahçeye giderek tarımsal üretim faaliyetlerine katılmaktadır. Araştırmacı, kadınlarla birlikte ve kadınlardan öğrenerek kendine yer açtığı sahada katılarak gözlemin yanında derinlemesine görüşmeler yapmış, farklı kadın gruplarının sohbetlerine dâhil olarak saha verilerinin bir parçası hâline gelmiştir

Anahtar sözcükler: *Kadın emeği, feminist etnografi, tarımsal üretim, köy*

2.Sunum

Hopa'da Çayla Beraber Yaşanan Dönüşümde “Bitkilerin Belleği”

Ayça Yüksel

Özet

Çaykur Fabrikası'nın bacasından tüten gri duman, Hopa'ya geldiğimin ilk habercisi. Başoba (Khigoba) Köyü'ne doğru yol alırken, çaylıklar, geçimlik bostanlar, çay alım yerleri, sıvasız apartmanlarla karşılaşılıyor. Dar virajlardan tepelere tırmanırken, kendi halinde büyüyerek yolu işgal etmeye çalışan bitkiler ve ağaçlar hem müthiş bir ot kokusunu hem de bir çeşit orman duygusunu taşıyor. Hopa Hemşinlileri işte bu dağların yükseklerinde yaşıyorlar. Biraz saklanmış, biraz uzak kalmak istemiş gibi.

Toplumsal ilişkileri, Hemşin kültürünü, ekolojik yapıyı, bilgi ve pratikleri şekillendirip dönüştürmüş bir bitki çay. Kuşkusuz bunun ilk nedenlerinden biri olarak, çayın devlet politikasıyla hâkim kılınan, piyasaya bağlı ticari bir meta ve iktidarların tahakküm aracı oluşu gösterilecektir (Genç, 2010; Hann & Hann, 2003; İnal, 2018; Karaçimen & Değirmenci, 2019). Bu çalışma ise, çayın yalnızca bir meta olarak değil bir bitki olarak da failliğini sorgulamayı ve tartışmayı amaçlıyor. Hopa'da çay yetiştirmenin, çayla hayata tutunmanın ve çayla direnmenin, yaşamı nasıl dönüştürdüğü ekolojik kriz bağlamında düşünülüyor. Başta çay olmak üzere, her zaman kısmi bilgiyle sınırlı olan yöre bitkilerinin yaşamı ve bu bitkilerin etrafında kurulan anlatılar ve pratikler araştırmanın odak noktasını oluşturuyor. Yaşamı kuran türlü bitkilerin, nesnelere, hayvanların ve mekânların da hikayeleri ekleniyor yöredeki çay anlatılarına. Bu doğrultuda, çayın insanlar tarafından taşınan belleğinin, yok ettiği aktörlerin de belleğini taşıdığı görülmekte. Çayla beraber, mısır tarlalarının, imecelerin, kestanenin, karayemişin ve kızılbaşın, yani Hemşinlilerin -yetiştirme, toplama ve saklama konularında- bitkilerle geliştirdiği, kadim pratiklerin de hikayelerine dokunuyoruz. Bu doğrultuda, çay bitkisinin Hopa'daki belleğinin, yalnızca bir enkaz ve yıkım hikayesi yaratan piyasaya ve devlete bağlı çitleme ataklarından (Federici, 2011) ibaret olmadığı ileri sürülüyor. Geçimlik yaşamı kuran kadim pratikler yanı sıra çay direnişlerinin, kooperatifçiliğin, kadınların yaşamı örgütleme biçimlerinin, ekolojik kriz ile çay bitkisinin yaşamı nasıl belirlediğine, bunların çoklu failliğine

ve çoğu zaman ıskalanan yere özgü *metise* (Scott, 2008) işaret ediliyor. Araştırma çoklu-türler etnografyası ve feminist antropolojiye dayanan bir metodoloji öngörmekte ve insan-doğa gibi ikili ayrımları sorunsallaştırmaya çalışan bir perspektifte konumlanmakta (Burgan, 2017; Haraway, 2010; Plumwood, 2017; Shiva & Mies, 2019; Tsing, 2015).

Çalışma, alan araştırması devam eden doktora tezimin bir parçası olup, bu metinde sunulan bilgiler, Artvin Hopa'da ve Başoba Köyü'nde 5 hafta süreyle kaldığım, hayata geçirmeyi denediğim çoklu-türler etnografisine, sohbet biçiminde gerçekleştirilen görüşmelere, yaşamın akışındaki gözlemlere, deneyimlere, yürüyüşlere, dokunulan farklı bitkilere ve hayvanlara, keşfedilen mekânlara, seslere, kokulara ve ilgili literatür okumalarına dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Çay, Ekolojik Kriz, Çoklu-Türler, Metis, Direniş*

3.Sunum

Tarımsal Üretimde Bilgi Paylaşımı Davranışları: Antalya'da Örtü Altı Taze Meyve Sebze Üretimi

Zeynep Gümüş Ateşer

Özet

Bu çalışma örtü altı taze meyve sebze üretim sürecine dahil olan aktörler arasındaki bilgi paylaşımı davranışlarını tartışmaktadır. Çalışma bağlamında bilgi, yalnızca tarımsal üretim pratikleri olarak değil; hangi çeşidin ne kadar ve ne zaman yetiştirileceğini, yetiştirilen ürünlerin ne zaman hangi kanallarla satılacağını da kapsamaktadır. Üretim sürecine dahil olan farklı aktörler arasındaki bilgi paylaşım süreçleri ve biçimleri ile bilginin tarımsal üretimde güç ilişkilerini nasıl şekillendirdiği ve tarımsal üretimi nasıl etkilediği ele alınacaktır. Örtü altı tarımsal üretimde, üreticilerin çoğunlukla geleneksel üretim biçimlerinden kopmuş olmaları geleneksel tarım bilgisinin yerini ziraat mühendisleri tarafından üreticilere ulaştırılan bilimsel bilginin almasına sebep olmuştur. Dolayısıyla üreticilerin üretime devam edebilmeleri açısından bu bilgilerin ulaşılabilir ve doğru olması önem arz etmektedir. Üreticilerin hangi çeşidi ne zaman ve ne kadar yetiştireceklerine ve hangi kanallarla satışa sunacaklarına ilişkin karar alma

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

ve strateji oluşturma süreçlerinde ulaşmaya çalıştıkları ürün arzına ve fiyatlara dair bilgilerin nasıl üretildiği ve aktörler arasında hangi koşullarda, nasıl paylaşıldığı da tarımsal üretimdeki güç ilişkilerine ve dayanışma potansiyellerine yönelik fikir vermektedir. Tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından bilgi paylaşımı, doğru bilgiye erişim, bilgi üretme süreçlerine demokratik katılım etrafında bir araştırmayı hak etmektedir. Yüksek lisans alan araştırmama dayanan bu çalışma, 2019 Eylül ayından 2020 Temmuz ayına kadar sürekli, bu tarihten 2022 Mart ayına kadar da dönemsel olarak bulunduğum Antalya ilinin Aksu ilçesinde kar topu yöntemi ile 32 üretici, 9 ortakçı, 5 ziraat mühendisi, 3 komisyoncu, 3 tüccar, 3 ihracatçı, 2 fidelik yöneticisi, 2 tohum firması çalışanı, ile buluşarak açık uçlu ve derinlemesine görüşmelerden oluşmaktadır. Görüşmelerde aktörlerin bilgi paylaşımı, üretimi ve doğruluğu hususundaki davranışları incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: örtü altı tarımsal üretim, tarımsal üretim bilgisi, bilgi paylaşımı, Antalya

4.Sunum

Bir Kalkınma Projesi Olarak Siirt Fıstığı

Sait Baykara

Özet

Güneydoğu Anadolu’da zorunlu köy boşaltmaları sonrası 1995 yılında Tansu Çiller ile başlayan ve ardından gelen hükümetlerce devam eden köye dönüş projelerinin sonuncusu olan “Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi” bölgede aynı zamanda yeni bir sürecin başlangıcı olmuştur. Bu proje kapsamında İçişleri Bakanlığına bağlı olarak dönemin Valisi Nuri Okutan tarafından başlatılan “Siirt Fıstığını Geliştirme Projesi” başta Siirt olmak üzere bölgenin kalan illerine de yayılarak bir dönüşümün en önemli basamağını oluştururken hükümet tarafından bölge için önemli bir kalkınma hamlesi olarak lanse edilmiştir. Uzun bir geçmişi olmasına rağmen işleme tesislerinden yoksun olan Siirt Fıstığı’nın 2017’de AB’nin finanse ettiği ve 10 milyon Avro harcayarak Siirt’te kazandırdığı dünyanın en büyük üçüncü fıstık fabrikası lanse edilen kalkınma hamlesini beslemiştir. Ancak Siirt Fıstığı kapsamında yapılan yardımların ilk olarak korucu köylerine gitmesi bu projenin sadece bir kalkınma hamlesi olmadığını aynı zamanda siyasi iktidarın bölgede yeni bir politika izlediğinin göstergesidir.

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

Bu çalışma Siirt merkez ilçeye bağı Meydandere köyünde gözlem ve derinlemesine nitel yöntem ile dayanarak yapılmıştır. Siirt Fıstığı Projesiyle birlikte siyasi iktidarın bölgede izlenmiş olduğı yeni tarım politikaları irdelenmiş ve bu politikaların cumhuriyetten bugüne bölgenin ana geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık üzerinden nasıl işlendiğı incelenmiştir. Bu durumu yaratan ortamın ve sonucunda bölgede gerçekleşmesi beklenen toplumsal dönüşümün siyasi iktidarın hangi amaçlarına hizmet ettiğı ve fıstık projesinin bu amaçları ne kadar beslediğı veya gerçekleştirdiğı tespit edilmiştir. Türkiye’de çiftçilerin giderek artan tasfiyesine karşın Siirt’te fıstık ile artan tarımsal üretim aynı zamanda devletin bölgedeki yeni kontrol ve denetim mekanizmalarını da beslemiştir. Bu durum da çalışma boyunca farklı boyutlarıyla incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Siirt Fıstığı, Güneydoğı Anadolu, Kürtler, devlet, Kontrol ve denetim, korucular, toplumsal dönüşüm.*

12.Oturum

Beden, Sağlık ve Tıp -B

Moderatör: Sibel Yardımcı Yalçıntan

1.Sunum

Türkiye’de Sakatlık Deneyimleri: Rehberlik ve Araştırma ile Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Örneği

Riber Çelik

Özet

Türkiye’de sakatların oranına baktığımızda nüfusun %12’sine tekabül ettiği görülür. Sakatların toplumda hem istatistiksel hem de niteliksel olarak fazla yer edinmesi toplum içinde yaşadıkları problemlerden dolayı sosyal bir olgu olarak ele alınmalarını zorunlu hale getirir ve bu da sosyolojik araştırma yapma gerekliliğini arttırır. Türkiye’de sakatlığa dair teorik yaklaşımlar mevcuttur ama pratik uygulamalar gözetilerek doğrudan sakatlığın tezahürlerine dair tartışmalar göreceli olarak daha azdır.

Çalışmanın amacı Türkiye’de farklı sakatlık deneyimlerine dair genel bir seyir ortaya koymaktır. Bu yapılırken sakatlık herhangi bir ikincil durum üzerinden değil sakatın deneyimiyle birlikte oluşturduğu öznelliği üzerinden tartışılacaktır, burada sakatın belli kurumlar üzerinden kurduğu ilişkiye ve bunun belli durumlarla nasıl çeşitlendiğine odaklanılacaktır. Deneyim sakatların hem eğitim hem rehabilite süreçlerinin parçası olan Rehberlik ve Araştırma ile Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi baz alınarak tartışılacaktır. Bu çalışma ile sakatlık deneyiminin ele alınan iki kurum üzerinden nasıl işlediğine, kurumların bu deneyimi nasıl çeşitlendirdiğine bakılacaktır.

Sosyoloji ’de sakatlık genel tıbbi veya sosyal görüşler üzerinden işler. Bu iki eksenin dışında son dönemlerde postyapısalcı, fenomenolojik görüşler üzerinden de tanımlar ortaya çıkmıştır. Postyapısalcılığın ve Fenomenolojinin iktidar, beden, cinsiyet tartışmalarına açtığı alan kadın, cinsiyet, etnisite çalışmalarını etkilemiştir; sakatlık çalışmaları da bu kavramsal hattan yararlanmıştı. Bu çalışmada kadın çalışmalarının da etkisiyle başlayan kimlik, beden, deneyim gibi tartışmalar üzerinden sakatlıkla ne gibi ortaklıklar kurulabilir sorgulanacaktır. Sakatlık çalışmalarının tartışma alanlarıyla beraber bu tartışmalar güçlendirilecektir.

Araştırma Doroty Smith'in Kurumsal Etnografya tartışmaları üzerinden kurgulandı. Etnografiyi kullanırken ve kişilerle daha bireysel çalışmalar yaparken yarı yapılandırılmış mülakat, gözlem, oyunlaştırma gibi tekniklere de başvurulmuştur. Bireysel çalışmalarda yaşı 2-12 arasında olanlar ve de sözel ifade yeteneği kısıtlı kişiler için daha çok oyunlaştırmayla süreci yönetirken yaşça daha büyükler ve kendisini sözel olarak ifade kişiler içinse gözlem ve yarı yapılandırılmış mülakatlar kullanıldı. Kullanılacak yöntemin kadın çalışmalarıyla bağlantısı ve deneyim üzerinden şekillenen ilişkilere atıf yapar oluşu bu kuramı seçmemde etkili olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sakatlık, Deneyim, Öznellik, Sakatlık Sosyolojisi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

2.Sunum

Yardımcı Teknolojilere İlişkin Bir İnceleme: Sosyo-teknik Bir deneyim Olarak Sakatlık

Elif Nur Aybaş

Özet

Sakatlık çok uzun bir süre tıp biliminin müdahalesini gerektiren biyolojik bir durum olarak algılandı. Literatürde tıbbi model olarak adlandırılan bu yaklaşım hala sakatlığa dair yaygın algıyı domine etse de, özellikle 1970lerden itibaren büyük bir muhalefetle karşılaştı. Bu yeni eleştirel tutum, sakatlık deneyiminin toplumsal ve çevresel koşullara bağlı olduğunu öne sürüyordu. Sosyal model olarak adlandırılan bu yaklaşımın en önemli figürlerinden biri olan Mike Oliver'a göre, esnek olmayan ve sabit bir ritimle çalışan üretim tezgahları, nüfusun bu koşullara uyamayan bölümünü üretimden dışlıyordu. Böylece iş gücü piyasasının dışında kalanlar, gerçekte oldukça heterojen bir grup olmalarına rağmen, 'engelli' şemsiye terimi altında kategorilendirildiler. Mike Oliver bize her şeyden önce sakatlıkla ilgili akıl yürütmelerimizde faydalanacağımız bir yöntem gösteriyor. Bu yöntem, insanın alet yapma becerisine bağlı olarak geliştirdiği mevcut üretim araçlarını hesaba katarak sistemsel düzeyde bir bakış geliştirmek zorunluluğu anlamına geliyor.

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

Ben de çalışmamda, protez kullanıcılarının protez deneyimlerini mevcut teknik imkanları, politikaları, ekonomik ve toplumsal yapıları göz önünde bulundurarak inceliyor, sakatlığın sosyo-teknik bir tecrübe olduğunu göstermeyi hedefliyorum. Bu bağlamda protez kullanıcılarıyla protez yapım ve proje geliştirme alanlarında tecrübeleri olan kişilerle mülakatlar düzenliyorum. Türkiye'de bu alanda yürütülen projelerle SUT'ları inceliyorum. Özellikle protez kullanıcılarıyla düzenlediğim mülakatlar, beden algısını ve sakat kimliğinin oluşumuyla bileşenlerini ortaya koymak için önemli veriler sağlıyor. Arge faaliyetlerine yönelik projeler, teknoloji yatırımlarının ardındaki sosyo-politik motivasyonlara işaret ederek proteze ve protez kullanıcılarına dönük kurumsal algıyı resmediyor. Proteze yönelik sigorta politikaları ise devlet-vatandaş ilişkilerini, sakat emeğine yönelik tutumları anlamak için ip uçları sağlıyor. Sonuç olarak çalışmamın sakatlığa yönelik algının, sakat emeğinin organizasyonunun kapitalizmin mevcut aşamada devreye soktuğu araçlarla ilişkisini göstereceğini umuyorum. Bununla birlikte sakatlığın kapitalizmin çağdaş formasyonunu analiz etmek için güçlü bağlamlar sunduğuna inanıyorum.

Anahtar Sözcükler: *sakatlık, yardımcı teknolojiler, protez, bilim ve teknoloji çalışmaları, sakatlık çalışmaları*

3.Sunum

2000'lerdeki Sakatlık Deneyimi Merkezli Türkçe Romanlar Arasında *Alocu Tilki'nin Serencamı*'nı Konumlandırmak

Sevcan Tiftik

Özet

“Cumhuriyet Sonrası Türkçe Romanda Sakat Erkeklik Deneyimleri” başlıklı tezimde Cumhuriyet'ten günümüze Türkçe romanda erkekliklerin dönüşümünde sakatlığın neye tekabül ettiği sorusundan yola çıkıyorum. Tez için seçilen tüm romanlar arasında, özellikle 2000'li yıllarda yazılan romanlar arasında ortaklaşan pek çok sakatlık deneyimi mevcut. Bu romanlar aracılığıyla; sürekli evde olmak, geçimini sağlayamamak, kamusal alanda görünür olamamak, bakıma muhtaç olmak, bekar olmak ve çocuk sahibi olamamak gibi türlü sakatlık

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

deneyimlerinin erkeklikleri krize sürüklediğini tespit ettim. Bu bildiriye odaklanacağım *Alocu Tilki'nin Serencamı* romanı; 2000'lerde yazılan *Sandalye: Ben Büyüyünce... Mavi Olacaktım*, *Felç* ve *Fransız Balkon* ile sakatlığın neden olduğu erkeklik krizinde paralellikler taşısa da romandaki başkarakterin (Sadık Apik, namıdiğer Tilki Sadık'ın) sakatlık deneyimi üzerinden kurduğu ben anlatısı diğer romanlardan farklılaşır.

Bu bildiriye 2000'lerde yazılmış sakatlık deneyimi merkezli Türkçe romanlar arasında *Alocu Tilki'nin Serencamı*'nın diğer romanlarla ortaklıklarını ve farklılıklarını göstererek metni konumlandırmayı amaçlıyorum. Aynı zamanda Tilki Sadık'ın erkeklik krizini yönetebilmek için toplumsal cinsiyet kimliği inşasında sakatlığın neden olduğu "eksikliği" türlü tutum ve performanslarla dengelemeye çalıştığını savunuyorum. Nitekim Tilki Sadık'ın en büyük kaygısı, sakatlığına "rağmen" erkekliğini korumak olduğundan, erkekliğin sürdürülmesine ilişkin kaygının desteklendiği ve derinleştirildiği güçlü bir heteronormativite söylemi romanın temel çizgisini oluşturuyor. Bu bildiriye Tilki Sadık'ın ben anlatısında sakatlık ve erkekliğin nasıl sorunsallaştırıldığı ve roman boyunca bu sorunsallaştırmanın birbirini nasıl derinleştirdiğini göstermeye çalışacağım.

Anahtar Sözcükler: *sakatlık, erkeklik, eleştirel erkeklik çalışmaları, Türkçe roman, Alocu Tilki'nin Serencamı*

13.Oturum

Toplumsal Mücadeleler ve Hareketler -A

Moderatör: Hakan Yücel

1.Sunum

Türkiye'deki HIV Aktivizminin İmkânları, Sınırları ve Farklı Suretleri

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de "pozitif dernekler" olarak adlandırılan HIV ile yaşayanların öz örgütlenmelerine odaklanarak HIV aktivizminin imkânları, sınırlılıkları ve farklı suretlerini analiz etmektedir. HIV ile yaşayanlara karşı damgalamanın, ötekileştirmenin ve dışlamanın yaygın olduğu bir bağlamda HIV aktivistlerinin kendilerini nasıl konumladıklarını, aktivizmlerini nasıl çerçevedediklerini ve ne tür söylemler ürettiklerini göstermeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de bugün bir yandan normatif alanın dışında kalan cinsel pratikler türlü saldırılara uğramakta ve cinsellik doğurganlık çerçevesine hapsedilmektedir. Öte yandan idealleri devlet pratiklerine karşıt olan toplumsal hareketler türlü baskılarla karşılaşmaktadır. Bu muhafazakâr ve otoriter politikaların kesişiminde var olma mücadelesini sürdüren HIV aktivizmi, zorlu koşullara rağmen gittikçe büyüyen bir aktivizm alanına işaret etmektedir. Bu çalışma bu yönüyle toplumsal hareketler literatürüne katkı sunmayı amaçladığı gibi aynı zamanda oldukça medikalize edilmiş bir alana sosyolojik bir bakış açısı getirmektedir. Ayrıca HIV aktivistlerinin mücadelelerinin sesini duyurarak aktivizm ve akademi arasında bir köprü kurmayı hedeflemektedir. Bu çalışma Ekim 2021 ve Nisan 2022 tarihleri arasında HIV derneklerinde aktif rol oynayan aktivistlerle gerçekleştirilen 6, bu derneklerle danışan rolünde temas kurmuş olan kişilerle gerçekleştirilen 7 derinlemesine mülakata ve etnografik saha çalışmasına dayanmaktadır. Bu çalışma, Türkiye'deki pozitif derneklerle bağlantısı olan HIV aktivistlerinin, üzerlerindeki baskıların üstesinden gelmek için agresif, konformist ve gündelik aktivizm türlerinden oluşan bir aktivizm repertuarından içinde bulunulan bağlama göre stratejik olarak uygun aktivizm türünü seçip kullanma yolunu tercih ettiğini savunmaktadır. Bu yöntem, yürüttükleri kimi hak savunuculuğu politikalarının, mevcut sosyopolitik bağlamdan beklenmeyecek şekilde başarılı sonuç vermesi yönüyle işlevselliğini kanıtlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: *HIV, AIDS, aktivizm, toplumsal hareketler, etnografi*

2.Sunum

Çevrimiçi ve Çevrimdişi Feminist Aktivizmin Etkileşimleri: Türkiye'nin #metoo Hareketi

Fulya Kama Özelkan

Özet

Dijital aktivizm özellikle Web 2.0 teknolojisinin hayata geçmesiyle birlikte yükselişe geçti ve feministler bu teknolojiyi sistemsel eşitsizliklere ve şiddete karşı mücadelede etkin ve yaratıcı biçimlerde kullanmaya başladı. Dijitalleşmenin getirdiği geniş çaplı görünürlük, kitlesel bilinç yükseltme kapasitesi ve oluşturulan ulusaşırı dayanışma ağları feminist aktivizmin yeni araçları haline geldi. #MeToo etiketinin yaratılması ve bunun etrafında örgütlenen feminist dayanışma cinsel şiddetle mücadele alanında önemli bir an olarak tarihe geçti. Bu hareketin Türkiye'deki yansımaları feminist aktivist pratikleri de değiştirmeye başladı ve özellikle cinsel tacizle dijital ifşa yoluyla mücadele etmenin bir feminist metot olarak kullanılması konusunda önemli tartışmalara yol açtı. Bu araştırma dijital alanda başlayan #MeToo Hareketi'nin Türkiye'deki kültürel üretim alanındaki feminist pratikleri ve politikayı nasıl dönüştürdüğüne odaklanmaktadır. Cinsel taciz ve saldırı etrafında örgütlenen çevrimiçi ve çevrimdişi feminist aktivist pratikleri anlamaya ve bu etkileşimin feminist politikadaki yansımalarını bir feminist dayanışma ağı olan Susma Bitsin Platformu üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Susma Bitsin'in Sinema ve TV alanında cinsel taciz ve saldırıya karşı yürütmüş olduğu aktivizm sonucu ortaya çıkan çevrimiçi/çevrimdişi feminist stratejiler ve dayanışma ağlarını analiz etmektedir. Hayatta kalanları desteklemek ve cinsel şiddetle mücadele etmek için ne çeşit feminist dayanışma stratejileri geliştirildiğini tartışmaktadır. Ayrıca, böyle bir aktivizm formunun kesişimsel bir analize alan açıp açmadığını ve eşitsiz ve baskıcı sistemlerin sürdürülebilir şekilde tüm kadın+lar için dönüştürülmesi potansiyelini taşıyıp taşımadığını sorgulamaktadır.

Anahtar sözcükler: *Dijital feminist aktivizm, #metoo, cinsel şiddet, susma bitsin*

3.Sunum

Duygulanımlarla Hareket Etmek: Türkiye’de Aktivist Deneyimleri ve Karşılaşmalar

Aslı Aygüneş

Özet

Türkiye’de feminist aktivizm pratiklerine baktığımızda öfke, umut, bıkkınlık, rahatlama gibi olumlu ve olumsuz duygulanımların aktivistlerin otoriterleşen bir politik ortamda ve daralan sivil alanda aktivizme başlamalarında ve aktivizmin içinde yer almaya devam etmelerinde büyük rolü olduğu söylenebilir. Buradan hareketle, bu nitel çalışmada kendilerini kadın ve feminist olarak tanımlayan üniversite mezunu, orta sınıf, şehirli aktivistler ile yapılan görüşmeler aracılığıyla görüşmecilerin feminist aktivizme katılma, devam etme, tepki gösterme, geri dönme ve bağlanma(ma) hikayeleri incelenmektedir. Hemmings’in (2012) duyguların ve duyguların yarattığı deneyimlerin feminist aktivizm incelenirken ön plana çıkarmanın önemini tartıştığı duygulanımsal çelişki (affective dissonance) ve duygulanımsal dayanışma (affective solidarity) kavramsallaştırmalarını kullanarak, bu çalışmada da, benzer şekilde Türkiye’de feminist aktivizm içerisinde örgütlü veya örgütsüz olarak yer alan kadın aktivistlerin/gönüllülerin duygulanımlarının deneyimlerini ve içerisinde buldukları politik ortamı yorumlamalarındaki etkisini araştırıyor. Aktivistler hikayelerini paylaşırken olumlu ve olumsuz duygulanımların birbiriyle sürekli temas içinde olduğunu ve aktivistlerin bu duyguları sahiplenerek aktivizm biçimlerini, aktivizm ile ilişkilendirmelerini, amaç-sonuç ilişkisini bu duygulanımlar ile tartıştıklarını görüyoruz. Bu araştırmanın sonucu olarak, tartıştıkları duygulanımlar aracılığıyla aktivistlerin feminist aktivizme duygulanımsal aidiyetleri oluştuğunu, bu nedenle de sürdürülebilir ve dirençli aktivist deneyimlerin ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Anahtar Sözcükler: *duygulanım, feminist aktivizm, aktivist deneyimleri, duygulanımsal dayanışma*

14.Oturum

Kültürel Çalışmalar -B

Moderatör: Demet Lüküslü

1.Sunum

YOK ETME VE İMKANSIZIN GÖSTERİMİ: TANIKLIK EDEBİYATI Yekbin Balçık

Özet

Edebiyatta *Yok Etme*'ye dair özel bölümlendirme, içeriği ön plana alan bir bakışla yalnızca felaketi anlatan ve/veya felaketi yaşamış yazarların metinlerini değil, tanıklık sorununun geniş tartışması içinde edebiyatın geçirdiği değişimi işlemektedir. 'Yok Etme' birbirine bağlı iki unsura işaret etmektedir: İlk olarak; soykırım, katliam, savaş gibi olaylardaki mekan-zamansal alanı kaplayan bir yok etme; ikincil olarak ise toplama kamplarındaki olağanüstü deneyimin özgül niteliği ve sonucu olarak hatırlamanın ve unutmanın yok edilmesi. Tanıklık tartışmaları birbirine bağlanan iki boyutta tanıklık edilen olayın 'deneyim'ini ve bu olaya tanık olan 'özne'yi tartışmaya açmaktadır. Etik kategoriler ile hukuksal kategoriler arasında karışıklığı ortaya koyan Agamben, böylesi bir durumda hukukun yargı peşinde olmasını Levi'nin 'Gri Bölge'si üzerinden ele alır. 'Eksik tanıklık' ve 'tam/asıl tanıklık' ayrımına neden olan, tanıklık edenin üçüncü kişiler adına 'vekaleten konuşma' yapıyor oluşu, özgün durumda Holokost'un insan ile insan-olmayan arasında uç-eşik olarak aldığı Muselmann'ın özel konumuna bağlanmaktadır. 'Deneyim' ve 'öyküleme' arasında ortak bir ölçütün olmaması ve tanığın saf dışı bırakılması anlatının bütünlüğünün reddedilmesi gerektiğini ortaya koyar. Felaket ile aktarmanın bu yanyana gelemeyen boyutu paradoksal bir çıkmaza işaret etmektedir. Bu tartışma, hatırlama ve unutma arasında oluşan paradoksun da dahil olduğu; yok etme, kriz ve edebiyatı bir araya getiren 'Tanıklık Edebiyatı' kavramını yaratır. Geniş anlamda tanıklık edebiyatı; görgü tanıkları, olayı görmemiş oldukları halde birinden öğrenen veya olayın etkilerini hatırlayan ikinci, üçüncü dereceden veya kuşaktan kişileri kapsayan edebiyat olarak tanımlanır. Marc Nishanian'a göre edebiyatın tanıklığı ortaya çıkarabilmesi; dili kendi sınırlarına taşıyan, tanıklığın ötesinde yer alan, çaresizliği ve imkansızlığı kendi bünyesinde

deneyimleyen dilsel edim olmasından kaynaklanır. Edebiyatın tarih adına değil tarihi tartışma konusu yapması ve romanın yazımı süresince romanın sınırlarıyla yüz yüze kalınacak olunması da edebiyat ve felaketin öz bakımından sahip oldukları ortaklığı gösteren sebeplerdir. Travma sonrası anlatım zorlukları, dilin içerisinde alışılmış kalıpların felaketlerin karşısında yetersiz kalabileceği gerçeği gibi bir çok sorun yalnızca tarih alanında değil, tarihe kaynaklık edebilecek bütün alanların yeniden eleştiriye tabi tutulmasında önemli rol oynar. ‘Tanıklık Edebiyatı’ içerisinde ‘imkansız gösterim’ olarak değerlendirilen böyle bir alandaki tartışma aktarımın edebiyattaki krizini, biçim sorgulaması ve hatırlama-unutma paradoksu ekseninde toplum-edebiyat ilişkisinin karşılıklı etkileşimi olarak ele almaktadır. Konunun ayrıntılı ele alındığı Thomas Bernhard’ın *Yok Etme* romanı, yazarın sorunsallaştırılması; içerik ve biçim bütünlüğünde tanıklık, kurgusu tamamlanmış bütüncül bir metnin imkansızlığı ve anlatımın tartışmaya açılması gibi pek çok konuda yok etmenin edebi örneğini oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Tanıklık, holokost, imkansız gösterim, yok etme, tanıklık edebiyatı*

2.Sunum

İki Dünya Arasında: Modern İnsanın Madde ve Tabiat İkilemine Şiirsel Bir Bakış

İclal Didem Arvas

Özet

Turgut Uyar, *En Güzel Arabistan* eseriyle ile *Arz-ı Hâl* ya da *Türkiyem* kitaplarındaki “garipsi” çizgisinden başka bir noktaya, İkinci Yeni’nin şiir dünyasına doğru bir atlayış gerçekleştirir. Şiirindeki üç unsur aynı anda farklılaşır. Bu unsurlardan biri “Geyikli Gece” şiirinde beliren ve “kente gelişin yarattığı buhran”ın bastırıldığı yerden çıkışını simgeleyen yabancı “geyik” figürünün bir amblem olarak şiirde işletilmesidir. “Geyikli Gece”nin yeniden yazıma tabii tutulmasıyla elde edilmiş hipertekstleri, şiirin anlam ağını genişleterek içinde biçimlendikleri dünyanın gerçeğini ekoeleştirir ve ekofeminizm kanalıyla sezdirirler, bu yüzden köken şiirden hipermetinlere giden yolu takip eden okur açısından bu son derece ilgi çekici bir yolculuk vaat edebilir. Örneğin köken şiirde varoluşsal krizin yol açtığı yabancılık; Akaş’ın romanı *Sincaplı*

Gece'de farklı bir dünyada üstlenilen kadınlık ve insanlık rolünden sıyrılma hali olarak yeniden tanımlanır. Böylece "çok sesli, çok söylemlili ve çok göndermeli" bir şiir olan "Geyikli Gece", bunu bir fırsat olarak gören farklı şairler tarafından iki temel metafizik boyutta cisimleşir. Köken metni eksilterek ve şiirsel bir anlam ekonomisine giderek yazılan ve metinde söylenmeyi arayan bu yeni anlam rejimi evrendeki yaşamın düşüncesizce sömürüldüğü ortamı mezc eder. Ayrıca "Geyikli Gece" şiirini yeniden yazıma tabii tutan yazarların köken metinle ve birbirleriyle girdikleri diyalog doğrudan tabiatın insan eliyle yıkıma uğratıldığı antroposen çağda insan/insandışı, doğa/kültür gibi ikilemler arasında yaşamaya mahkûm edilen okura hitap eder. Tüm bu gerekçelerle bu bildiri köken metinden hipertekste dönüşürken metinden eksilen her bir noktalama işareti, sözcük ya da tümlecin ve değişen biçimin anlamı nasıl dönüştürdüğüne odaklanarak bunun yaşadığımız dünyada eksilen yaşamsallığa dair nasıl bir anlam ürettiğini tespit etmeye çalışacaktır. Verilen örneklerde köken metin değil, ekopoetika geleneğinden ve ona bağlı ortaya çıkan yeni ekoshiire dair enstantaneler aranacaktır.

Anahtar Sözcükler: *Turgut Uyar, Geyikli Gece, yeniden yazım, İklim krizi, ekoeleştiri, ekopoetika*

3.Sunum

Felaketin (A)normalliği: Bozkurt Sel Felaketini Sosyal Medya'dan Okumak

Rabia Çelik

Özet

Çalışmada 2021 yılında gerçekleşmiş bir doğa olayı olan Bozkurt Sel Felaketinin sosyal medyaya yansımaları üzerinden felaketin yöre halkı nazarında algılanışına bakılmıştır. Bu bakış açısı yöre halkının sel olayını ve felaketleri bellek ve zaman merkezli olarak konumlandırışını göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü daha önceden yaşanmış yahut yaşandığı düşünülen ve 2022 yılında da tekrarlanması üzerine yeniden gerçekleşme potansiyelini taşıyan bir selin normal kabul edilmesi olasıdır. Bununla beraber sel gerçekleştiği anda anormal kabul edilmektedir. Halk doğanın "intikamını" aldığını düşünmeye, dolayısı ile de seli anormal bulmasına rağmen normalleştirmeye meyilli iken temsilciler koşulların anormalliğine

odaklanmaktadır. Çalışma anormallik ve normallik arasında salınan belleğin şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek zamanlarda kurguladığı felaketleri nasıl yorumladığını Bozkurt Sel Felaketinin sosyal medyaya yansısı üzerinden okumayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Karadeniz, toplumsal bellek, sosyal medya, toplumsal zaman*

4.Sunum

Doksanlara Ağıt: Fanzin Tutkusundan Söylemler

Hüseyin Serbes

Özet

Yeraltı gençlik altkültürleri, taşıdığı alanla dikkate değer bir öznellik taşır. Bu çalışma, Radikal Medya (Atton, 2014) kuramını arkasına alır ve Punk altkültürlerinin iletişim organları olarak değerlendirebileceğimiz fanzinelere odaklanarak yerel bir tartışma konusu açmayı dener. Bunu yaparken materyal ve deneyimlerden yola çıkar. Materyaller, çalışma boyunca fanzin olarak tanımladığımız bu altkültüre ait fotokopiden dergilerden oluşuyor. Deneyimler ise ikiye ayrılıyor: Oto-etnografiden yararlanılan kişisel deneyimler ve görüşmecilerden elde edilen veriler. Önkabülleri bir yana bırakarak fanzinlerle tanışmanın gerekçesini, fanzinleri ortaya çıkaran süreçleri ve alternatif üretimleri ortaya koymayı amaçlayan araştırma, özellikle 1990'lı yıllara eğilmektedir. Alternatif üretimin bağımsız olarak gerçekleştiği bu döneme bir "ağıt" niteliği taşıyan bu makalenin esin kaynağını Ünsal Oskay'ın ifadesiyle "Walter Benjamin'in Berlin'den Paris'e yaptığı yirminci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla dönüş niteliği taşıyan yolculuk" oluşturuyor. Buradaki yolculuk ise ikibinli yıllardan doksanlara bir bakışı temsil ediyor.

Çalışma, araştırmacının bini aşkın fanzin arşivindeki belgelerin derinlemesine analizi ile başlar. Alt kültürlerin doğasını yerinde gözlemleyebilmek amacıyla çeşitli konser, sergi ve faaliyetlerde bulunmak verilerin çoklu hale getirilmesine olanak tanır. Sosyal medya ve dijital yeniden üretim çağından bakış açıları geliştirmek, eleştirel yansımaları derinleştirmiştir. Fanzinler konusunda yapılan çalışmalarda içeriden yapılmayan araştırmalar, Hasan Ünal Nalbantoğlu'nun söylemiyle "amatör bir tutkuyu" beslemede yetersiz görünüyor ve araştırmanın etkileri konusunda titiz sonuçlar elde edilemiyor. Bu nedenle, Türkiye'nin ilk fanzini Mondo Trasho'nun yayımlandığı 1991 yılından bu yana özellikle kendi hareketlerimize

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

değindik. Böylece, bu çalışma daha sonraki araştırmacıların eleştirel görüşlerini derinleştirebilmeleri adına bir tartışma alanı açma arzusu taşır.

Anahtar Sözcükler: *altkültür, yeraltı, punk, fanzin, fotokopi*

15.Oturum

Toplumsal Mücadeleler ve Hareketler -B

Moderatör: Begüm Özden Fırat

1.Sunum

Perihan Pulat'ın Yaşamöyküsü ve Türkiye Solunun Hatırlama Pratikleriyle İlişkisi

Seçil Bozkurt

Özet

Ankara'da hak mücadelesi veren ya da bu mücadeleleri canlı tutan eylemleri, anmaları, kutlamaları bir şekilde takip eden herkesin bir biçimde rastladığı, tanıdığı bir sol figürün, yoldaşlarının tabiriyle “Perihan Abla'nın”, Perihan Pulat'ın yaşamöyküsünü odağına alan bu çalışmada, Türkiye solunun hatırlama pratikleri üzerine bir tartışma yürütüyorum. 1970'lerde Türkiye İşçi Partisi ile başlayan eylemliliğini 78 yaşında ölümüne dek sürdüren Pulat'ın on dört yakınıyla görüşerek, katıldığı eylemlerin haberlerini inceleyerek ve ondan kalan bazı benlik belgelerini tarayarak bir biyografik anlatı oluşturdum. Hem bu anlatının önemli bir kısmını oluşturan görüşmelerde kaynakların neyi nasıl hatırladığı ve nasıl aktardığı hem de Perihan Pulat'ın solculuğu, eylemciliği, sosyalistliği nasıl deneyimlediği, onun neleri, kimleri nasıl hatırladığı ve anlattığı, Türkiye'de sol hatırlama pratiklerine ve sol kültürün “hissiyatına” dair bir analize imkân veriyor. Ben de bu imkândan yola çıkarak onun sıradan bir insandan efsaneleşmiş bir sol figüre, bir sokak kahramanına, yaşamının büyük kısmını anmalarda geçiren bir eylemciden ardından anma etkinlikleri düzenlenen bir aktöre, mağlup anlatıların bir parçasına dönüşümünü, Türkiye solunun hatırlama kültürü ile ilişkisi bağlamında ele alıyorum.

Anahtar Sözcükler: *Perihan Pulat, Türkiye solu, biyografi, sıradan insan, hatırlama kültürü, kolektif hafıza, sol melankoli*

2.Sunum

Yabancı işçi hakları için savaşmak: Almanya'daki Türkiyeli göçmenler ve etnik kimlik temelli emek hareketi, 1967-1990

İrem Yıldırım

Özet

Türkiye ve Federal Almanya arasında 1961 senesinde imzalanan iş gücü anlaşmasından bu yana, Almanya'daki Türkiyeli göçmenler pek çok akademik çalışmaya konu olmuştur. Türkiyeli göçmenlerin kültürel entegrasyonu, aidiyet meseleleri, dini kimlikleri ve organizasyonları ve vatandaşlık tartışmaları bu literatürde ağırlık kazanmıştır. Ancak Türkiye'den Almanya'ya ilk göçmen akışı bir işçi göçü kapsamında gerçekleşmiş olmasına rağmen, Türkiyeli göçmenlerin politik eylemlilikleri bir emek hareketi olarak yeterince incelenmemiştir. O nedenle bu boşluğa işaret eden araştırmamda, Türkiyeli göçmenlerin Almanya'daki politik katılım süreçlerini her şeyden önce bir işçi hareketi olarak inceliyorum. Türkiyeli göçmen işçiler, 1960'ların sonundan 1990'a kadar Almanya'daki işçi eylemlerine neden, nasıl ve hangi ölçüde dahil oldular? Bu dönemde Alman sendikalarına ve Almanya'daki grevlere etkin bir şekilde katılıyorlar mıydı, yoksa odak noktaları anavatanlarındaki emek hareketiyle dayanışma göstermek miydi? Alman işçi sınıfıyla ve sendikal hareketiyle nasıl bir ilişkileri vardı? İşçi hakları söylemine mi ağırlık veriyorlardı, yoksa ırkçılık, etnik ayrımcılık ve yabancı düşmanlığı gibi kimlik temelli toplumsal meseleler de gündemlerinde miydi? Araştırmam bu sorulara bir yanıt bulma çabası içinde, kapsamlı bir arşiv çalışmasına dayanmaktadır. Almanya'daki Türkiyeli işçi dernekleri tarafından, 1967-1990 yılları arasında yayınlanmış gazete ve dergilerin 500'ten fazla sayısını tarayarak, içerik analizi yöntemiyle inceledim. Çalışmam gösteriyor ki bu dernekler anavatan siyasetine yoğun ilgi gösterdikleri yıllarda, hatta bir gün Türkiye'ye kesin dönüş yapacaklarını belirttikleri dönemlerde bile, Almanya'da işçi eylemlerine ve sendikal faaliyetlere aktif bir şekilde katılmışlardır. Ayrıca etnik kimlik temelli kaygıları, sınıf mücadelesi yürütürken dahi ve 1990'lardan önce bile, Almanya'daki politik faaliyetlerini şekillendiren ve hatta işçi eylemlerine katılımlarını tetikleyen unsur olmuştur.

Anahtar Sözcükler: *uluslararası göç, işçi göçü, yabancı işçiler, göçmen işçiler, politik katılım, emek hareketi*

3.Sunum

Doğanın Neoliberalleştirilmesi Süreçlerine Karşı Direniş: Ege Bölgesi Maden Karşıtı Protestolarının Ekoloji Mücadelesine Dair Gösterdikleri

Gamze Çiçek

Çevre ve neoliberal politikalar arasındaki ilişkide, çevre politikalarının bir alt uygulama alanı olmasından çok neoliberalizmin bizzat bir çevre projesi olduğu görülür. Neoliberalizmin klasik liberalizm ile olan bağları ve yeniden birikim sürecinde başvurduğu alanların başında ekolojik unsurların gelmesi, biyofiziksel dünya ile kurduğu ilişkiler bu okumayı zorunlu kılmaktadır. Sayılan bağlantılar, aynı zamanda neoliberalizme karşı gelişen ekoloji temelli muhalefeti de doğurmaktadır. Böylece modern ekoloji hareketleri, neoliberal politikalara karşı siyasetin en güçlü kaynaklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada ekoloji protestolarının muhalefet ettikleri ekolojik yıkım ile neoliberal politikalar arasındaki ilişki “doğanın neoliberalleştirilmesi” kavramsallaştırması altında incelenmektedir. Doğanın neoliberalleştirilmesinin çevre politikalarıyla ilişkisi ve temel uygulama araçlarına karşı gelişen ekoloji mücadelesi arasında bir üçgenleme kurulmuştur. Çalışmada Ege Bölgesi’nde gerçekleşen maden karşıtı protestoların olay veri analizi, 2007-2018 yılları arasında iki ulusal günlük gazete basılı kaynakları üzerinden toplanıp mekân, katılımcıları, organizasyonları, gerekçeleri, eylem repertuarı türlerine göre sınıflandırılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Ege Bölgesi’ndeki maden karşıtı protestoları; tarihsel olarak toplumsal, ekonomik, politik süreçler ve benimsenen çevre politikaları bağlamında oluşturulmuş dönemlere göre doğanın neoliberalleştirilmesi süreçleriyle beraber değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ilgili protestoların madenin türüne, kullanılan yöntemine, projenin yapılacağı alana göre eylem repertuarları, gerekçeleri değişmekle birlikte yaşam alanlarını savunmak gayesinde oldukları ve doğanın neoliberalleştirilmesi süreçlerine karşı ortaya çıktıkları, süreç içerisinde yeni mücadele taktikleri oluşturdukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Doğanın Neoliberalleştirilmesi, Ege Bölgesi, Ekoloji Protestoları, Maden Karşıtı Protestolar*

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

Katılımcılar

- Abdulkadir Öncel (Doktora, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Alp Akarçay (Doktora, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Aslı Aygüneş (Doktora, Sabancı Üniversitesi)
Ayça Yüksel (Doktora, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Ayşe Özçelik (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Bahadır Vural (Dr. Öğr. Üyesi, Arel Üniversitesi)
Begüm Özden Fırat (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Besim Can Zırh (Dr. Öğr. Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Beste İrem Köse (Yüksek Lisans Mezunu, Sabancı Üniversitesi)
Burcu Akın (Yüksek Lisans Mezunu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Celal Altın (Doktora, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Cem Özatalay (Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi)
Ceren Lordoğlu (Öğr. Gör. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Çağlayan Kovanlıkaya (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Demet Lüküslü (Prof. Dr., Yeditepe Üniversitesi)
Deniz Diler (Yüksek Lisans, Boğaziçi Üniversitesi)
Deniz Kılıç (Yüksek Lisans, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi)
Duygu Sarımuratoğlu (Doktora, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Ebru Aykut (Dr. Öğr. Üyesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Ece Esmer (Yüksek Lisans Mezunu, Boğaziçi Üniversitesi)
Eda Çekemci (Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi)
Eda Öykü Öztürk (Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Elif Nur Aybaş (Yüksek Lisans, Boğaziçi Üniversitesi)
Emin Sayır (Yüksek Lisans Mezunu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Emine Erdoğan Çınaz (Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi)
Emine Hızır (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Erhan Karabay (Doktora, Ege Üniversitesi)
Faik Gür (Doç. Dr., Özyeğin Üniversitesi)
Feryal Saygılıgil (Prof. Dr., Arel Üniversitesi)
Fikri Buber (Arş. Gör., İstanbul Bilgi Üniversitesi)
Fulya Kama Özelkan (Doktora, Sabancı Üniversitesi)

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

- Gamze Çiçek (Yüksek Lisans, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Gülşah Kurt (Doktora, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
- Hakan Yücel (Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi)
- Halil Can İnce (Arş. Gör., TED Üniversitesi)
- Hatice Sena Arıcıoğlu (Doktora, Koç Üniversitesi)
- Hilal Sevlü (Doktora, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
- Hüseyin Serbes (Doktora, Sakarya Üniversitesi)
- İclal Didem Balta (Doktora, Boğaziçi Üniversitesi)
- İlhan Zeynep Karakılıç (Dr. Öğr. Üyesi, Bahçeşehir Üniversitesi)
- İlkay Özkürallı (Dr. Öğr. Üyesi, Arel Üniversitesi)
- İlke İmer (Yüksek Lisans, Boğaziçi Üniversitesi)
- İpek Akanay (Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- İrem Yıldırım (Doktora, McGill Üniversitesi)
- Kübra Kurt (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- M. Fuat Kına (Doktora, Koç Üniversitesi)
- Mayıs Tokel (Yüksek Lisans Mezunu, Boğaziçi Üniversitesi)
- Mehmet Şahinler (Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Merve Gizem Uğur (Doktora, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
- Merve Kızıllıboğa (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Müge Ağat (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- N. Gamze Toksoy (Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Oğuz Can Ok (Doktora, Sabancı Üniversitesi)
- Osman Furkan Aydın (Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Özcan Kırbıyık (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Özge Sarıalioğlu (Arş. Gör., Düzce Üniversitesi)
- Özlem Avcı Aksoy (Dr. Öğr. Üyesi, Özlem Avcı Aksoy)
- Özlem Güçlü (Dr. Öğr. Üyesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Öznur Aydın (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Rabia Çelik (Yüksek Lisans, Yıldız Teknik Üniversitesi)
- Riber Çelik (Yüksek Lisans Mezunu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Saim Buğra Kurban (Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Sait Baykara (Yüksek Lisans Mezunu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
- Savaş Dede (Doktora, Ankara Üniversitesi)
- Seçil Bozkurt (Doktora, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

MSGSÜ Sosyoloji Konferansı 2022

Sevcan Tiftik (Doktora, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Sibel Yardımcı Yalçın (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Simay Dindar (Yüksek Lisans, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi)

Şeval Ekinci (Yüksek Lisans Mezunu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Şükrü Aslan (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Tuğçe Celep (Arş. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi)

Tülin Ural (Öğr. Gör. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Yekbin Balçık (Doktora, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Yıldırım Şentürk (Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Zeyneb Gümüş Ateşer (Yüksek Lisans, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)